

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

D1826

USTANOVIŠČE K.T.D.

50
LETNICA
KATOLIŠKEGA
TISKOVNEGA DRUŠTVA
V LJUBLJANI

D 1826

E 9008199

1937

SAMOZALOŽBA

TISK JUGOSLOVANSKE TISKARNE V LJUBLJANI (K. ČEČ)

U S T A N O V I T E V K · T · D

Čas ne čaka. Še pravočasno je bilo pred 50 leti poklicano v življenje K. T. D. za prepotrebno kulturno ustvarjanje na polju dobrega krščanskega tiska in lepe knjige. Kakšno lice bi imela danes Slovenija, če bi ne bilo idealnih duhovnikov, ki so spoznali važnost take ustanove in obenem zanjo žrtvovali za takrat znatne vsote, si lahko mislimo.

V dolgo polstoletno dobo tega tako potrebnega društva je posegel nekateri pretres. Najobsežnejša sprememba je bila potrebna pred 11 leti, ko je bilo treba po diktatu opasnega ozračja izločiti iz društvenega območja vse tiskarniško in knjigarniško obratovanje, ki je prešlo na dve novoustanovljeni zadrugi: »Tipografska zadruga« in »Knjigarska zadruga« — sedaj »Jugoslovanska tiskarna« r. z. z o. z., in »Jugoslovanska knjigarna« r. z. z o. z. v Ljubljani.

K. T. D. je ostalo še nadalje kot nekaka senatna zbornica, ki je v najožjem stiku z obema zadrugama, ker se je moglo doseči, da so bili vselej v odbor K. T. D. izvoljeni isti funkcionarji kakor v načelstvo obeh zadrug.

Da počastimo spomin onih častitljivih gospodov, ki so svojo skrb za ustanovitev tiskarne in knjigarne podprli tudi z znatnimi denarnimi prispevki, navedemo tu njih imena z naslovi takratnega poklica:

- † Flis Janez, kanonik v Ljubljani, 200 gld.
- † Kržič Anton, katehet v Ljubljani, 200 gld.
- † Lesar Jožef, škofijski tajnik v Ljubljani, 200 gld.
- † Novak Janez, župnik v Smedniku, 200 gld.
- † Oblak Janez, dekan v Kamniku, 150 gld.
- † Stare Alojzij, župni upravitelj na Rovih, 200 gld.
- † Tavčar Mihael, dekan v Žužemberku, 150 gld.
- † Zupančič Anton, prof. bogoslovja v Ljubljani, 600 gld.

Dobrotniki, ki so plačali takoj ob ustanovitvi ali pa pozneje in v obrokih po 100 gld. (zlate valute), deloma tudi več:

- Arko Mihael, kaplan, Hrenovice.
- † Barborič Franc, župnik, Sv. Tomaž pri Celovcu.
- † Bogolin Mihael, župnik, Ajdovec.

- † Brencé Janez, župnik, Preska.
- † Dr. Čebašek Andrej, stolni kanonik, Ljubljana.
- † Demšar Janez, vikar, Št. Vid pri Vipavi.
- † Dolenc Oroslav, svečar, Ljubljana.
- † Drobnič Andrej, dekan, Šmarje.
- † Erjavec Matija, dekan, Vipava.
- † Eržen Valentin, kaplan, Radovljica.
- † Frank Rihard, kanonik, Novo mesto.
- † Gabrenja Franc, župnik, Podkraj.
- † Gobrovšek Josip, kurat, Suhorija.
- † Gerčar Jožef, župnik, Sv. Trojica v Tržišču.
- † Dr. Gregorič Vinko, zdravnik, Ljubljana.
- † Gross Jakob, župnik, Zagorje.
- † Hladnik Janez, kurat, Goče.
- † Hofsteter Janez, dekan, Postojna.
- † Jaklič Štefan, župnik, Št. Vid pri Stični.
- † Jan Jurij, dekan, Dolina pri Trstu.
- † Dr. Janežič Ivan, profesor bogoslovja, Ljubljana.
- † Dr. Jeglič Anton B., knezoškof, Ljubljana.
- † Jeran Luka, kanonik, Ljubljana.
- † Jerič Jožef, župnik v p., Ljubljana.
- † Kajdiž Tomaž, župnik, Vodice.
- † Kalan Andrej, kaplan, Trnovo v Ljubljani.
- † Karlin Andrej, kaplan, Sv. Jakob v Ljubljani.
- † Kepec Franc, župnik, Češnjice.
- † Keršič Janez, župnik, Jesenice.
- † Klemen Anton, župnik, Šmartin pri Kranju.
- † Klobus Valentin, župni upravitelj, Godovič.
- † Klun Karel, stolni kanonik, Ljubljana.
- † Knific Feliks, beneficiat, Vipava.
- † Koenig Jurij, župnik, Vinica.
- † Križaj Nikolaj, župnik, Prem.
- † Dr. Kržišnik Josip Mar., dekan, Trnovo.
- † Kukelj Anton, kaplan, Kranj.
- † Dr. Kulavic Janez, stolni kanonik, Ljubljana.
- † Kumer Alojzij, župnik, Reteče.
- † Kušar Franc, kaplan, Trata.
- † Lavrič Matija, župnik, Studenec.
- † Dr. Lampe Francišek, profesor bogoslovja, Ljubljana.
- † Malenšek Martin, kaplan, Sv. Peter v Ljubljani.
- † Marešič Franc, kaplan, Sostro.
- † Marn Josip, profesor-katehet, Ljubljana.
- † Dr. Missia Jakob, knezoškof, Ljubljana (300 gld.), prvi pokrovitelj K. T. D.
- † Müller Janez, kaplan, Smlednik.
- † Nagode Janez, kaplan, Trebnje.
- † Nakus Jožef, kurat, Planina.

- † Narobe Martin, župnik, Zapoge.
- † Oblak Janez, kaplan, Škofja Loka.
- † Oblak Lovro, dekan, Moravče.
- † Pavker pl. Henrik, stolni dekan, Ljubljana.
- † Pipan Andrej, župnik, Polica.
Pokorn Franc, kaplan, Jesenice.
- † Potočnik Lovro, dekan, Gornji Grad.
- † Potočnik Mihael, spiritual pri uršulinkah, Ljubljana.
- † Preša Jožef, župnik, Peče.
- † Preželj Matej, župnik, Mavčiče.
- † Pristov Simon, kaplan, Ribnica.
- † Ramoveš Andrej, župnik, Svibno.
- † Rozman Ivan, župnik, Sv. Jakob v Ljubljani.
- † Rozman Jurij, župnik, Rakitna.
- † Sajovic Janez, župnik, Slavina.
- † Semič Ivan, župnik, Čepovan.
- † Skvarča Janez, kurat, Budanje.
- † Skubic Martin, dekan, Ribnica.
- † Smolnikar Luka, kaplan, Škocijan pri Mokronogu.
- † Smrekar Jožef, profesor bogoslovja, Ljubljana.
- † Stenovec Anton, župnik, Sela.
- † Dr. Sterbenc Jurij, župnik, Leskovec.
- † Šalehar Ignacij, župnik, Dole.
Šarec Alojzij, kaplan, Šmartin pri Kranju.
- † Šimenec Andrej, župnik, Št. Jurij pri Grosupljem.
- † Šinkovec Avguštin, kaplan, Prečina.
- † Šiška Janko, kaplan, Šmarje.
Šmidovnik Anton, kaplan, Žužemberk.
- † Tavčar Janez, župnik, Leše.
- † Tavčar Matej, župnik, Komenda.
- † Trček Mihael, župnik, Šmartno pod Šmarno goro.
- † Urh Peter, inf. prošt, Novo mesto.
- † Verbajs Anton, kaplan, Cerklje pri Kranju.
- † Vovk Janez, župnik, Št. Jernej.
- † Warthol Peter, župnik v p., Ustje.
- † Wohinc Franc, župnik, Križe pri Tržiču.
- † Zamejic Andrej, stolni kanonik, Ljubljana.
- † Zavodnik Feliks, vikar, Novo mesto.
- † Zorc Janez, župnik, Mengeš.
- † Zupan Simon, katehet, Škofja Loka.
- † Zupan Tomo, katehet-profesor, Ljubljana.
- † Zupančič Janez, župnik v p., Radomlje.
- † Žužek Simon, župnik, Vodice.

Poleg naštetih dobrotnikov navajajo zapisniki še 149 gg. duhovnikov-ustanovnikov, ki so naenkrat darovali večinoma po 20 gld. zlate valute, nekateri med njimi tudi po 40, 50 do 80 gld.

P R A V I L A K . T . D

Prvotna pravila K.T.D. v Ljubljani je odobrila takratna c. kr. deželna vlada za Kranjsko dne 17. junija 1887. Prvi občni zbor je bil 27. julija i. l.

Sedaj veljavna pravila imajo to-le, od banovinske uprave potrjeno besedilo:

PRAVILA

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani.

§ 1. Ustanovi se »Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani«; pokrovitelj mu je knezoškof ljubljanski.

§ 2. Namen društva je izdavanje in razširjevanje dobrih knjig in tiskovin razne vsebine ter podpiranje časopisov, v verskonarodnem in patriotičnem duhu urejevanih.

§ 3. Zato bo društvo skrbelo pridobivati si ali ustanavljati in podpirati temu namenu služeča podjetja.

§ 4. Sredstva za društveni namen bodo poleg čistih dohodkov tiskarne in knjigarne: darovi dobrotnikov, vplačila ustanovnikov in letni doneski udov. Dobrotnik društva je, kdor mu vsaj 200 D daruje, ustanovnik, kdor 40 D naenkrat vplača, letni ud, kdor po odboru kot društvenik sprejet po 2 D na leto plačuje. Vsak drug dar društvu v podporo se hvaležno sprejme.

§ 5. Vsakemu udu je vselej prosto, svoj izstop iz društva predsedniku naznaniti. Kdor opomnjen letnine ne plača, se izbriše iz društva.

§ 6. Pravice moških društvenikov vseh vrst so: Udeleževati se občnih zborov z nasveti in glasovanjem v društvenih zadevah, voliti odbornike ter o prospehu društva in o stanju premoženja pri občnem zboru terjati pojasnila.

Če bo denarni stan kdaj dopuščal, bodo dobivali vsi društveniki tiskovine po nižani ceni, kakršno bo odbor določil.

§ 7. Sedež društva je v Ljubljani, kjer naj stalno biva predsednik in vsaj 9 odbornikov.

§ 8. Za vodstvo društvenega poslovanja se nastavi 15 odbornikov, katerih 14 voli občni zbor, petnajstega pa imenuje društveni pokrovitelj.

Po sprejetju teh pravil odstopi koncem prvega poslovnega leta pet odbornikov, ki se določijo po žrebu in se voli pet odbornikov za tri leta. Koncem naslednjega poslovnega leta se po žrebu določi za odstop pet odbornikov, ki so v načelstvu že dve leti in voli pet odbornikov za tri leta. Koncem tretjega poslovnega leta pa odstopijo ostali štirje člani, ki

so bili voljeni pred tremi leti in se volijo štirje člani za tri leta. Nato pa vsako leto redno izstopi tista skupina, ki je v načelstvu že tri leta.

Izžrebani in po treh letih odstopajoči se lahko iznova volijo.

Odbor se vsako leto konstituira.

Na občnem zboru se volijo razen rednega števila odbornikov, ki se izberejo za tri leta, tudi namestniki onih odbornikov, ki umrjo ali se prostovoljno odpovedo odborništvu, in sicer za oni čas, kateremu so se odpovedali.

§ 9. V načelništvo si odborniki izvolijo predsednika, predsedniku namestnika, tajnika, ki sme obenem biti tudi denarničar, ter predsedniku v strokovno pomoč še dva nadzornika, enega za tiskarno, drugega za bukvarno. Poslovanje teh načelnikov je brezplačno, dokler odbor drugače ne odloči.

§ 10. Občni zbor se redno shaja vsako leto po Veliki noči; izredno pa ga mora predsednik tudi sklicati, kadar vsaj trideset udov s podpisu to terjaja.

§ 11. Da občni zbor veljavno sklepa, mora biti vsaj 25 udov osebno navzočih. Če bi jih toliko ne bilo, se vrši pol ure pozneje občni zbor z istim sporedom in na istem kraju, ki veljavno sklepa ob vsakem številu navzočih članov. Sklep določuje absolutna večina glasov.

Za izpremembo pravil pa je treba večine dveh tretjin glasovalcev, in za razdruženje društva nadpolovico vseh udov. Če bi k občnemu zboru, kateri o razdruženju društva sklepa, prvokrat ne prišla nadpolovica udov, se skliče po odborovem določilu drugi izredni občni zbor, pri katerem večina dveh tretjin navzočih glasovalcev zadostuje, da se društvo razdruži.

§ 12. Odbor ima redno sejo vsako četrletje; izredno pa, kadar jo predsednik za potrebno spozna ali pa vsaj trije odborniki zahtevajo. Da odbor veljavno sklepa, morajo biti poklicani vsi odborniki in njih vsaj sedem biti navzočih. Sklep določuje absolutna večina.

§ 13. Društvo vodi in na vnanje zastopa predsednik, oziroma njegov namestnik; on, oziroma namestnik, s tajnikom vred v imenu društva veljavno podpisuje pisma, nastavlja poverjenike in sklepa pogodbe; vendar mu je pri pogodbah, ki zahtevajo zneske nad 600 D, vselej treba pooblastila odborovega.

§ 14. Ako v društvu prepir nastane, si volita stranki v razsodbo vsaka svojega zastopnika, ta dva pa tretjega kot načelnika; če bi se o načelniku ne mogla zediniti, ga imenuje predsednik. Od razsodbe teh se ne dá več sklicevati. Le v slučaju, ko bi razsodba bila za izključenje društvenika, je treba za veljavo te razsodbe, da jo odbor z večino dveh tretjin glasov potrdi.

§ 15. Razdruženje društva sme le občni zbor skleniti. Tedaj se premoženje po odbitih stroških in plačanem dolgu mora obrniti v dobre namene, kakor jih določi občni zbor. Če bi pa društvo moralo drugače preminuti, pripade vse njegovo imetje Duhovskemu podpornemu društvu v Ljubljani, in ako bi tega več ne bilo, ljubljanskemu škofijstvu, da ga obrne v dobre namene.

O D B O R N I K I K . T . D

Prvi odborniki »Katoliškega tiskovnega društva«, izvoljeni 27. julija 1887:

- † Bohinc Žiga, kn. šk. tajnik, 1887—1896, tajnik 2 leti.
- † Čebašek Andrej, dr., profesor bogoslovja, 1887—1899, provizorični predsednik do izvolitve prvega predsednika profesorja Zupančiča.
- † Jerič Josip, župnik v p., prvi podpredsednik, 1887—1888.
- † Kalan Andrej, stolni kanonik, prošt; 1887—1929; predsednik od 1903—1929.
- † Kržič Anton, profesor-katehet, 1887—1917.
- † Klun Karel, stolni kanonik, državni poslanec, 1887—1896.
- † Kolar Matija, župnik, stolni dekan, 1887—1916.
- † Kulavic Janez, dr., stolni prošt, zastopnik knezoškofa, 1887—1908.
- † Lampe Frančišek, dr., bogoslovni profesor, 1887—1900, nekaj časa podpredsednik.
- † Lesar Josip, dr., bogoslovni profesor, 1887—1903; tajnik 14 let.
- † Novak Janez, dekan, 1887—1918.
- † Podboj Ivan, župnik, 1887—1891.
- † Pollak Karel, tovarnar, 1887—1893.
- † Sterbenc Jurij, dr., župnik, 1887—1890.
- † Zupančič Anton, bogoslovni profesor, predsednik, 1887—1903.

§

Po smrti odnosno po odstopu prvih odbornikov so bili izvoljeni na odborniška mesta v 50 letni dobi po enkrat ali večkrat:

- Arko Mihael, dekan, 1918—1919.
- Ažman Ciril, dr., profesor-katehet, 1914—1920.
- Cankar Izidor, dr., urednik, 1918—1919.
- † Čekal Ferdinand, dr., stolni kanonik, 1902—1923, blagajničar.
- Finžgar Franc, župnik, pisatelj, 1918—1919.
- † Flis Janez, generalni vikar, 1890—1908.
- Grivec Franc, dr., univ. profesor, 1908—1932.
- † Gruden Jožef, dr., bogoslovni profesor, 1903—1917.
- † Janežič Ivan, dr., bogoslovni profesor, 1889—1913.
- Kalan Janez, urednik i. dr., zastopnik pokrovitelja 1911—1914.
- † Karlin Andrej, dr., stolni kanonik, (škof tržaški, knezoškof lavan-tinski), zastopnik pokrovitelja 1908—1911.
- † Koblar Anton, dekan, 1920—1923.
- † Krek Janez, dr., bogoslovni profesor, 1902—1903.
- † Lampe Evgen, dr., urednik, deželni odbornik, 1902—1917.

- † Lavrenčič Ivan, dekan, 1918—1930.
- † Merčun Rok, podvodja semenišča, 1896—1900.
- † Oblak Janez, župnik, 1896—1899.
- † Smolnikar Luka, stolni vikar, 1899—1913, tajnik 1903—1913.
Sušnik Ivan, stolni kanonik, 1895—1929, podpredsednik.
Vovko Franc, župnik, 1920—1929.
Zore Ivan, dr., 1914—1921, zastopnik pokrovitelja.
- † Žitnik Ignacij, dr., urednik, stolni kanonik, 1903—1914.

Sedanji odborniki.

- Čadež Anton, katehet meščanske šole v p., od 1914 dalje. Tajnik in blagajničar od 1914—1918, in od 1920 dalje.
- Čerin Karel, inf. prošt kol. kapitlja, od 1929 dalje.
- Fatur Jakob, dekan, od 1923 dalje.
- Fabijan Ivan, dr., univ. profesor, od 1929 dalje.
- Gabrovšek Franc, ravnatelj Zadrुžne zveze, od 1929 dalje.
- Klinar Tomaž, dr., stolni župnik, zastopnik pokrovitelja, od 1923 dalje, podpredsednik od 1930 dalje.
- Kulovec Franc, dr., minister n. r., zastopnik pokrovitelja 1921 do 1923, izvoljen 1923.
- Nadrah Ignacij, stolni prošt, generalni vikar, od 1920 dalje.
- Pavlin Jernej, gimnazijski profesor-katehet, zastopnik zavoda svetega Stanislava, od 1920 dalje.
- P e č j a k Gregorij, dr., gimnazijski profesor v p., od 1914 dalje; tajnik od 1918—1920, predsednik od l. 1929 dalje.
- Rihar Matej, dekan, od 1929 dalje.
- Skubic Anton, dekan, od 1920 dalje.
- Ušeničnik Aleš, dr., univ. profesor, od 1899 dalje.
- Ušeničnik Franc, dr., univ. profesor, od 1903 dalje.
- Zaplotnik Ignacij, katehet, od 1932 dalje; poprej več let v nadzorstvu obeh zadrug.

Navedeni gg. odborniki K. T. D. so hkrati bili izvoljeni za po pravilih določeno poslovno dobo tudi v načelstvo obeh zadrug, kar poslovanje in notranje vodstvo znatno olajšuje.

V obeh zadrugah posluje tudi nadzorstvo, ki ima petero članov, izvoljenih za eno leto. V nadzornem odboru so sedaj gg.: Profesor dr. I. Knific, ekonom K. Gross, kanonik Al. Stroj kot predsednik, katehet V. Tomc, kanonik Jos. Volc.

I Z Z G O D O V I N E K . T . D

Prvi odbor je (1887) izbral za začasnega predsednika † bogoslovnega profesorja dr. A. Čebaška, za podpredsednika † upokojenega župnika J. Jeriča, za tajnika pa † Ž. Bohinca. Na seji dne 23. sept. 1887 pa je bil za predsednika izbran semeniški profesor Ant. Z u p a n č i č, ki je to mesto obdržal do l. 1903.

Glavna skrb odbora je bila, da si čimprej oskrbi svojo tiskarno in knjigarno. V kratkem času je bila sklenjena kupna pogodba z župnikom Jeričem, ki je društvu odstopil svoje neznatno tiskarniško podjetje, ki je imelo skromne obratne prostore v dvoriščnem zakotju poslopja št. 5 ob Vodnikovem trgu. Na enak način je prepustil tudi že osem let obstoječo »Katoliško bukvarno« v last K. T. D. Nastanjena je bila v pritličnem delu stolnega župnišča, ki spada k stolnemu kapitlju ljubljanskemu. Pogodba je bila podpisana dne 1. oktobra 1887. Koncesija za tiskarno in knjigarno je došla od deželne vlade 30. oktobra 1887, pod št. 9850.

Složno sodelovanje duhovnikov in nekaterih zglednih laikov je iz skromnega začetka z božjim blagoslovom ustvarilo mogočno prodajalno in založbo dobrega tiska »Jugoslovansko knjigarno« in obsežno, preko mej naše domovine znano »Jugoslovansko tiskarno«. Tu se je res uresničilo staro reklo: Iz malega raste veliko. Časopisje takrat pri nas še ni bilo razvito, saj je imel »Slovenec« kot dnevnik samo 850 odjemalcev. »Domoljub« je prvotno osebenjkoval pri »Slovcu«, od 1. julija 1888 dalje pa je jel izhajati kot 14 dnevnik. Urednik mu je bil † kanonik Andrej Kalan. Število naročnikov 4500.

»Katoliška tiskarna« (od l. 1919 »Jugoslovanska tiskarna«) si je kmalu pridobila ime. Delo je naraščalo, zato je bilo treba misliti na lastno tiskarniško poslopje. L. 1891 je bila kupljena hiša na poljanskem predmestju (Vodnikova ulica št. 2) s hlevi, vrtom in dvoriščem od lastnice Marije Jemec za 18.400 gld. Tu se je s prezidavo uredila nova tiskarna.

Za nakup, prezidavo in za nove stroje so zopet prostovoljno prispevali gg. duhovniki. Na občnem zboru omenjenega leta je zaklical predsednik navzočim društvenikom (bilo jih je 50): »Zaupamo na vašo velikodušnost!« — In res: »Od vseh strani so prihajali

darovi.« Iz kamniškega dekanata: 450 gld. V leskovški dekaniji je nabiral župnik dr. Sterbenc, v cerkniški župnik Podboj, na Vipavskem župnik M. Arko.

Isti čas je bila kupljena prodajalna »Henrik Ničman« z vsem inventarjem za 7250 gld.; hčerki prodajalca pa je bilo treba odšteti 20 zlatnikov.

L. 1892 je bila selitev tiskarniškega inventarja v adaptirane prostore nakupljene hiše Jemčeve. Prvi tisk v teh lokalih na novem stroju je bil označen z geslom: »Adiutorium nostrum in nomine Domini!«

Nad tiskarno so bila stanovanja, vrt je bil pa prepuščen bogoslovnemu semenišču.

L. 1893 je umrl pisatelj prof. J. Marn, ki je v oporoki določil kot glavnega dediča K. T. D.

Ob potresu 1. aprila 1895 je tiskarniško poslopje le malo trpelo. Tega leta se je prodajalna Ničman preselila v sedanje prostore, ki so pa bili prezidani, razširjeni in moderneje urejeni l. 1935.

Število naročnikov pri »Domoljubu« je živahno napredovalo, pri »Slovencu« bolj počasi. L. 1896 je imel »Slovenec« 1140, »Domoljub« pa 9300 naročnikov. Leto pozneje (1897) je jel izhajati list »Venec cerkvenih bratovščin« — predhodnik »Bogoljuba«. Urednik mu je bil profesor dr. Fr. Ušeničnik. »Venec« je imel koj 3000 odjemalcev, »Domoljub« pa isto leto že ca. 10.000.

L. 1897 se je nudila prilika za nakup nove hiše ob tiskarniškem poslopju, Poljanski nasip št. 6, za 14.500 gld. Na ta način je bilo omogočeno, da je društvo podaljšalo tiskarno za nov trakt, ki je bil dozidan l. 1898. Stroški so znašali 11.321 gld.

Pred božičem (l. 1897) je bil pokrovitelj K. T. D. knezoškof dr. Jakob Missia imenovan za nadškofa v Gorici. Kmalu nato je bil sprejet v kardinalski zbor. Novi pokrovitelj knezoškof dr. A. B. Jeglič je dovolil, da so se odborove seje vršile v škofijskem dvorcu (pritličje), kjer se je tudi sam večkrat udeležil odborovih posvetovanj.

Leta 1900 se je kanonik A. Kalan preselil kot vodja v Marijanišče. Uredništvo »Domoljuba« je nato prevzel stolni vikar Luka Smolnikar. Naročništvo tednika »Domoljuba« je naraslo do 15.200. »Slovenec« je združil okrog sebe 1650 odjemalcev.

L. 1901 je bila sklenjena in podpisana pogodba, po kateri je prešla novomeška tiskarna in prodajalna s hišo vred

od prejšnjega lastnika J. K r a j c a v last K. T. D. Cena 21.000 gld. Isto leto je bila dokupljena še sosedna hiša pri tiskarni v namene novomeškega podjetja, ki je izdajalo »Dolenjske novice«.

V začetku l. 1903 je namesto »Venca« po nasvetu g. Jan. Kalana jel izhajati »B o g o l j u b«, ki je imel že prvo leto 8000 naročnikov (»Domoljub« 18.000, »Slovenec« 2150).

To leto je izročil msgr. A. Z u p a n č i č svojo resignacijo na predsedniško in odborniško mesto v K. T. D. s pripombo v zapisniku: »Ko sem 23. septembra 1887 prevzel vodstvo društva, smo začeli praznih rok in z dolgovi, ki smo jih morali narediti. Danes nasledniku zapuščam štiri hiše, dve tiskarni, dve bukvarni, dve knjigoveznici, eno prodajalno — brez dolga in še gotovine nad 100.000 Kron.«

Odbor mu je na plenarni seji izrekel toplo zahvalo za 16 letno blagoslovljeno vodstvo, obenem ga je imenoval za častnega člana.

Na seji 25. julija so odborniki poverili predsedstvo v K. T. D. kanoniku A. K a l a n u, tajništvo pa vikarju L. S m o l n i k a r j u.

L. 1904 je postal »D o m o l j u b« tednik, ki je s svojimi prihodki nekaj časa kril tudi primanjkljaj pri »Slovincu«. To leto je K. T. D. prevzelo tiskarno v Postojni, ki se pa ni obnesla, zato je bila čez tri leta opuščena. V ljubljanski tiskarni je pa delo naraščalo; tiskarniški prostori niso več ustrezali razmahu. Treba je bilo zopet misliti na povečanje obratnih delavnic ali pa na zidavo nove, moderne tiskarniške stavbe in nabavo nove garniture strojev.

V odboru je zmagal predlog prof. dr. I. Janežiča za novo stavbo, »da ne bo večnega krpanja«. Ko je bila kupljena vogalna Škrjančeva hiša ob vhodu v Kopitarjevo ulico (cena 60.000 K), je bila dana možnost za novo, veliko tiskarno, ki naj bi se postavila na stavbišču podrte Škrjančeve hiše in na prostoru vzdolž Ljubljane. Inž. Jakusch je napravil načrte za tiskarniško poslopje po vzorcu velikih tiskarn v Pragi, Brnu in Linzu. Stavbna dela so bila izročena tvrdki Tönnies, ki je bila med 4 ponudniki najugodnejša. Odbor je najel posojilo (300.000 K) pri Ljudski posojilnici.

Obenem z zidavo, ki je hitro napredovala, je bilo treba misliti tudi na rotacijski stroj in na stavne stroje »Linotype«.

Stopnjema in hitro je napredoval promet tudi v »K a t o l i š k i b u k v a r n i«. Leta 1907 je bilo dano dovoljenje za adaptacijo pritličnega trakta v kapiteljskem delu stolnega župnišča, ker je knjigarna sama prevzela ogromne stroške in se je z lastništvom

uredilo vprašanje najemnine. Prezidava ni bila lahka, ker so bili poprej vsi sedanji prostori obdani s težkimi oboki. Novourejeni obsežni lokali so dobili popolnoma novo opremo, ki je ustrezala vsem zahtevam modernega knjigotrštva.

Zgradba tiskarne je bila dovršena, blagoslovljena in oddana svojemu namenu leta 1908. 1. septembra je bila prva odborova seja v ličnih prostorih nove hiše. Montirana je bila nova rotacija, postavljena stereotipija in urejena dvorana za strojne stavce. Zidava z opravo je stala ca. 400.000 K.

»Slovenec« je v tem letu napredoval za tisoč naročnikov.

Kot lastnik je bil prijavljen sodni in policijski oblasti poseben konsorcij (1908), ki je bil razširjen l. 1911 in pozneje večkrat obnovljen. Tudi »Bogoljub« in »Domoljub« imata svoj konsorcij.

L. 1911 je bil odbornik prof. kanonik dr. Andrej Karlin imenovan za tržaškega škofa.

Tajništvo K. T. D. je bilo poverjeno l. 1913 odborniku dr. Josipu Grudnu, nato pa l. 1914 odborniku Ant. Čadežu, ki izvršuje to poslovanje, združeno z blagajništvom, z malim presledkom (1919) še danes.

L. 1914 je imel »Slovenec« 14.000 naročnikov; ob nedeljah se je razpečalo vsega skupaj 20.000 izvodov, »Domoljuba« 31.000 izvodov, »Bogoljuba« 27.000. Največja naklada je bila dosežena l. 1918, ko je bilo dovolj denarja. »Slovenec«: 24.000, »Domoljub«: 48.000, »Bogoljub«: 36.000. V poznejših letih, ko je povsod nastopila stiska in pomanjkanje denarja ter so vloge po denarnih zavodih »zamrznile«, se je obrnilo pri listih vse na slabše. Le s težavo in agitacijo se je vzdržala primerna višina. Danes se tiska dnevni »Slovenec« v 17.500 izvodih, nedeljski 33.000, »Domoljub« in »Bogoljub« po 26.000 izvodov.

L. 1915 je »Katoliška bukvarna« s škofovim dovoljenjem in po dogovoru s stolnim kapitljem, odnosno upraviteljem, adaptirala še nekaj prostorov v stolnem župnišču, ki zanje plačuje odškodnino. Župnišče je v zdravstvenem pogledu s prezidavo, zlasti z ureditvijo modernih stranišč, mnogo pridobilo.

To leto si je tiskarna nabavila štiri nove linotype (stavne stroje), l. 1916 dva nova velika brzotiskarska stroja, l. 1918 pa je došel nov dvojni rotacijski stroj.

L. 1917 je umrl dr. Jan. Krek, glavni steber in dopisnik našega časopisja, zlasti »Slovenca« in »Domoljuba«, katerima je sestavljal uvodnike, četudi je bival kdaj v tujini. Malokdaj je bil primoran poslati sporočilo, da je »vis maior« kriva, če ni mogel postreči.

7. januarja 1919 je bilo sklenjeno, da naj dnevnik »Slovenec« izhaja kot jutrnji list. 6. marca istega leta se je odobril predlog tiskarniškega ravnatelja, da si »Jugoslovanska tiskarna« nabavi litografijo. Kmalu nato se je pokazala tudi potreba po lastni cinkografiji (klišarni), ki je bila montirana v četrtem nadstropju tiskarniške stavbe.

L. 1922 je bila postavljena stanovanjska hiša v Vošnjakovi ulici za uslužbenca. Stroški čez 3 milijone Din.

Da bi se Slovenci bolj uveljavili tudi v Belgradu, je bilo (1922) ondi ustanovljeno tiskarsko podjetje v obliki delniške družbe, ki se pa ni obneslo, in ga je bilo treba čez dve leti s precejšnjo izgubo opustiti.

Pod težo mučnih javnih političnih razmer je bila 1924 odborova velika skrb, kako zavarovati nepremičnine, ki v navadnem društvu, kakršno je bilo K. T. D., niso imele zagotovila za varen obstoj. Zato se je sklenila z ljubljanskim škofijstvom pogodba za odkup vseh nepremičnin. Škofijstvo je pa pooblastilo odbornike, da so vsa podjetja vodili v duhu ustanovitve naprej.

Leta 1924 je bila tudi ustanovljena ekspozitura »Slovenca« v Mariboru, kjer je bilo nastavljeno uredniško in upravniško osebje za lavantinsko škofijo. »Slovenec« si je utrdil ime in stališče s krasnimi prilogami v bakrotisku, ki jih je z l. 1924 začel priobčevati z naslovom »Ilustrirani Slovenec«. Izšlo je 7 letnikov.

V A Ž N A P R E M E M B A

Leto 1926 je v razvoju naših tiskarskih in knjižnih podjetij znamenito, ker sta bili ustanovljeni zadrugi »Jugoslovanska tiskarna« in »Jugoslovanska knjigarna«. Zadrugi sta prevzeli potom pogodbe prej od škofijstva kupljene nepremičnine K. T. D. in začeli s poslovanjem, kakor ga predpisujejo potrjena pravila obeh zadrug. S tem se je obrat po večletnih težkih časih, ko je nad vsem visel Damoklejev meč, zopet ustalil.

PRAVILA*

Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani
registrovane zadruge z omejeno zavezo.

Firma in sedež.

Člen 1.

Firma zadruge se glasi: »Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani«, registrovana zadruga z omejeno zavezo. Sedež zadruge je v Ljubljani.

Namen podjetja.

Člen 2.

Namen podjetja je, pospeševati gospodarsko korist zadružnikov s skupnim izdajanjem, to je zalaganjem, razmnoževanjem in razpečevanjem raznovrstnih duševnih proizvodov, zlasti onih proizvodov zadružnikov samih, ki se pečajo s perečimi dnevnimi vprašanji, s prodajo molitvenikov, muzikalij, slik, razglednic, papirja, pisarniških in šolskih potrebščin na drobno in debelo z izvrševanjem knjigotržne ter grafiško-artistiške, tiskarske, litografske in knjigoveške obrti.

* Od leta 1926 dalje bi bilo treba zgodovinske podatke ločiti in poročati posebej o delu v K. T. D. in posebej v obeh zadrugah. Zaradi skupnega pregleda naštevamo važnejše dogodke v enotni zvezi.

Čas obstoja zadruga. Število zadrušnikov.

Člen 3.

Zadruga se ustanovi po zakonu z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, za nedoločeno dobo ter je število članov neomejeno s pridržkom čl. 4, odst. 1.

Članstvo in deleži.

Člen 4.

Član zadruga more biti samo duhovnik ljubljanske škofije, ki podpiše pristopno izjavo, vplača vsaj en zadružni delež in ga načelstvo sprejme. Z dovoljenjem načelstva sme vsak zadružnik imeti več deležev.

Pravico sprejemati člane zadruga ima izključno samo načelstvo in se ne more ta pravica nikdar in od nikogar poveriti komu drugemu.

Načelstvo sme prošnjo za sprejem odkloniti, ne da bi navedlo vzroke. Zoper odklonitev sprejema je dopustna pritožba na občni zbor, ki o prošnji za sprejem definitivno sklepa.

Delež znaša 50 Din in se plača takoj pri vstopu.

Na deleže se ne plačuje nikakršna dividenda.

Konec članstva.

Člen 5.

Članstvo preneha:

1. S prostovoljnim izstopom, ki ga ima zadružnik pismeno prijaviti načelstvu najmanj šest mesecev pred koncem opravnega leta.

2. S smrtjo zadružnika.

3. Z izključitvijo, ki jo sklene na predlog načelstva občni zbor.

Člen 6.

Bivši člani zadruga jamčijo za obveznosti Zadruga še za dobo enega leta, ki sledi opravnemu letu, v katerem je prenehalo članstvo.

Deleži se jim izplačujejo v smislu določil § 79, zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

Člen 7.

Deleži se morejo z dovoljenjem načelstva prenesti na drugo osebo, toda samo na tako, ki more po določilih čl. 4. teh pravil postati član zadruga.

Jamstvo.

Člen 8.

Zadružniki jamčijo za obveznosti zadruga razen s svojimi deleži še z dvakratnim zneskom deleža za dobo, določeno v členu 6.

Opravnino leto in bilanca.

Člen 9.

Opravnino leto se začne s 1. julijem in končuje s 30. junijem.

Koncem opravninega leta se zaključijo računi in se napravi inventar ter bilanca po predpisih združnega in trgoveškega zakona.

Aktiva tvorijo: Gotovina, nepremičnine in premičnine, kakor: oprava, zaloge, terjatve in drugo imetje po pravi in resnični vrednosti, ki jo imajo ob času naprave inventure in bilance.

Pasiva tvorijo: Zdržni deleži, dolgovi zadruge in poleg splošnega rezervnega zaklada, ki služi v pokritje izgub, morebitni posebni zakladi (čl. 12).

Člen 10.

Bilanco in računski zaključek pregleda nadzorstvo, ki poroča o uspehu pregledovanja načelstvu in občnemu zboru.

Člen 11.

Ako se koncem leta izkaže čisti dobiček, pripada splošnemu rezervnemu zakladu. Ko splošni rezervni zaklad doseže višino vplačanih deležev, se sme po sklepu občnega zbora porabiti čisti dobiček za ustanovitev in dotacijo posebnih rezervnih zakladov.

Niti splošni rezervni zaklad, niti posebni rezervni zakladi se ne smejo nikoli deliti med člane.

Člen 12.

Če se pokaže izguba, določi občni zbor, kako se pokrije; v pokritje izgube služi v prvi vrsti rezervni zaklad in šele v drugi vrsti odpis potrebnega dela deležev. Odpisane deleže morajo člani zopet doplačati.

Rezervni zakladi se nahajajo pod upravo načelstva, uporabljajo se skupno z drugim imetjem zadruge in se zaračunavajo v bilanci.

Načelstvo in uradniki.

Člen 13.

Upravni organ zadruge je načelstvo, ki šteje 15 članov. Izvoli jih občni zbor izmed združnikov.

Po sprejetju teh pravil odstopi koncem prvega poslovnega leta tretjina odbornikov, ki se določijo po žrebu in se voli tretjina odbornikov za tri leta. Koncem naslednjega poslovnega leta se po žrebu določi za odstop pet odbornikov, ki so v načelstvu že dve leti in voli pet odbornikov za tri leta. Koncem tretjega poslovnega leta pa odstopi ostala tretjina članov, ki je bila izvoljena pred tremi leti in se voli tretjina za tri leta. Nato pa vsako leto redno izstopi tista skupina, ki je v načelstvu že tri leta.

Izžrebani in po treh letih odstopajoči se lahko iznova volijo.

Načelstvo se vsako leto konstituira.

Na občnem zboru se volijo razen rednega števila odbornikov, ki se izbero za tri leta, tudi namestniki onih odbornikov, ki umrjo ali se prostovoljno odpovedo odborništvu, in sicer za oni čas, kateremu so se odpovedali.

Legitimacija predsednika in članov načelstva je zapisnik občnega zbora, oziroma volilni zapisnik načelstvene seje; legitimacija funkcij ostalih vodstvenih članov pa je zapisnik načelstvene seje, v kateri so bili izvoljeni.

Legitimacija združnih uradnikov je od načelstva izdano pismeno pooblastilo.

V slučaju stalnega zadržka, ali izstopa, ali smrti posameznega člana načelstva, kooptira načelstvo za čas do prihodnjega občnega zbora namestnika, ki ga pa mora dati vpisati v združni register.

Za upravo tekočih poslov sme načelstvo določiti posebno, iz treh članov načelstva obstoječo eksekutivo.

Člen 14.

Načelstvo opravlja ali samo ali po uradnikih po določitih § 26 zakona z dne 9. aprila 1873, št. 70 drž. zak., vse združne posle, ki niso izrečno pridržani občnemu zboru.

Načelstvo posebno:

- a) upravlja vse premakljivo in nepremakljivo imetje zadruga;
- b) vodi tehnično in komercialno stran zadruga;
- c) oskrbuje za zadrugo blago, orodje, stroje, sirovine in druge potrebščine razen nepremakljivih stvari, katerih nabava, uprava in hipotekarna obveznost je pridržana sklepu načelstva v zvezi z nadzorstvom;
- č) sklepa za zadrugo pogodbe z nastavljenim osebjem;
- d) poveruje člane načelstva razen predsednika s funkcijami;
- e) načelstvo je upravičeno primanjkujoča denarna sredstva za zadrugo preskrbeti potom izposojil, vendar le v mejah, ki jih določi občni zbor.

Člani načelstva ne dobivajo za svoje poslovanje nikakršnih tantijem.

Člen 15.

Da je sklep načelstva veljaven, je treba, da so bili vsi člani načelstva pravilno vabljeni in da je najmanj 7 članov navzočih, ki sklepajo z nadpolovično večino. Pri enakosti glasov odloči mnenje predsedujočega.

Če ni navzoč niti predsednik niti podpredsednik, vodi sejo po letih najstarejši član načelstva.

O vsaki načelstveni seji je spisati zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči člani načelstva.

Člen 16.

Načelstvo zastopa zadrugo na zunaj. Združna tvrdka se podpisuje na ta način, da se pod tiskano ali pisano besedilo tvrdke lastnoročno

podpišeta dva člana načelstva ali en član načelstva in prokurist, od-
nosno trgovski pooblaščenec. Prokuro dovoljuje načelstvo in nadzorstvo
v skupni seji.

Člen 17.

Predsednik sklicuje seje in vodi obravnave na sejah načelstva in
na občnih zborih; če je zadržan, če ni navzoč ali če je odstopil, ga za-
stopa s polno pravico in obveznostjo podpredsednik.

Člen 18.

Poslovanje načelstva pregleduje in nadzoruje posebno nadzorstvo,
sestoječe iz pet članov, izvoljenih na občnem zboru za dobo enega leta.
Nadzorstvo je sklepčno ob navzočnosti treh članov. Pristoje mu vse
pravice, kakor jih določa združni zakon in ta pravila.

Člani nadzorstva ne dobivajo za svoje poslovanje nikakršnih tan-
tijem.

Občni zbor.

Člen 19.

Redni občni zbor se izvrši vsako leto enkrat, in sicer v prvi polovici
poslovnega leta. Občni zbor se razglasi osem dni prej s tem, da se vabilo,
obsegajoče spored, dan, uro in kraj zborovanja, izvesi v poslovnih pro-
storih zadruga in objavi v listu, ki ga je načelstvo določilo.

Člen 20.

Če zahteva ena desetina deležev, je dolžan predsednik sklicati
izredni občni zbor in mu predložiti v posvetovanje od zahtevajočih
zadružnikov naznačeni spored, v kolikor se ta drži mej člena 21. teh
pravil. Enako sme predsednik sklicati izredni občni zbor, če se pokaže
potreba, da se reši v njegov delokrog spadajoča nujna zadeva.

Člen 21.

Da občni zbor veljavno sklepa, je treba, da je na njem prisotna
ali zastopana vsaj ena desetina deležev. Če bi tega pogoja ne bilo,
se vrši pol ure pozneje občni zbor z istim sporedom in na istem kraju,
ki veljavno sklepa ob vsakem številu navzočih zadružnikov.

Občni zbor odloča z nadpolovično večino oddanih glasov: ob ena-
kosti glasov odločuje predsednikov glas.

Pravico razpravljati, voliti in biti voljen ima vsak zadružnik. Vsak
zadružnik ima na občnem zboru ne glede na število deležev samo en
glas. Glasovati smejo zadružniki na občnem zboru osebno ali tudi po
zastopniku, ki pa mora biti zadružnik in preskrbljen s specialnim
pooblastilom. Vsak zadružnik pa sme s pooblastili zastopati po največ
pet zadružnikov. O veljavnosti pooblastil odloča definitivno načelstvo.
Glasuje in voli se kakor določi občni zbor.

Če gre za to, da se zadruga razide, je treba, da glasujeta najmanj
dve tretjini navzočih in zastopanih glasov za razpust zadruga.

Ako prvi občni zbor, ki sklepa o razpustu, vsled premale udeležbe ni sklepčen, se skliče v treh tednih na istem kraju in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa z nadpolovično večino glasov brez ozira na število navzočih zadružnikov.

Člen 22.

Občnemu zboru so pridržane te-le pravice:

- a) voliti in odstavljati načelstvo;
- b) voliti in odstavljati nadzorstvo;
- c) potrditi letne račune in odločati o njih, kakor tudi o tem, kako naj se porabi čisti dobiček v smislu člena 11;
- č) odločevati o zadevah, ki jih predloži načelstvo občnemu zboru v odločitev, tudi če sicer spadajo v delokrog načelstva;
- d) sklepati o razpustu zadruga.

Zapisnik občnega zbora podpišeta razen zapisnikarja predsednik in še en zadružnik, ki je bil na občnem zboru navzoč.

Razglasi.

Člen 23.

Zadruga objavlja svoje razglase z nabitjem na vidnem mestu v svojih poslovnih prostorih. Načelstvu pa je poleg tega na prosto dano, razglašati svoje objave tudi na druge načine.

Člen 24.

V slučaju likvidacije mora načelstvo izterjati zadružne terjatve, drugo zadružno premoženje spraviti v denar in čisto premoženje, kar ga ostane po pokritju pasiv, izročiti škofijskemu ordinariatu v Ljubljani, ki ga mora porabiti v svrhe, označene v členu 2. teh pravil.

Razsodišče.

Člen 25.

Vse spore iz zadružnega razmerja razsoja končno in definitivno občni zbor.

Revizija.

Člen 26.

V svrhu zakonite revizije v smislu zakona z dne 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133, pristopi zadruga k »Zadružni zvezi« v Ljubljani.

Prehodne določbe.

Člen 27.

V vseh onih slučajih, ki v teh pravilih niso zapopadeni, velja zakon z dne 9. aprila 1873, drž. zak. šte. 70.

Člen 28.

Člani prvega načelstva, ki jih legitimujejo ta pravila, so:

1. Kalan Andrej, stolni prošt v Ljubljani.
2. Sušnik Janez, stolni kanonik v Ljubljani.
3. Čadež Anton, katehet v Ljubljani.
4. Fatur Jakob, dekan v Radovljici.
5. Grivec dr. Franc, univ. profesor v Ljubljani.
6. Klinar dr. Tomaž, stolni župnik v Ljubljani.
7. Kulovec dr. Franc, narodni poslanec.
8. Lavrenčič Ivan, dekan v Kamniku.
9. Nadrah Ignacij, stolni dekan v Ljubljani.
10. Pavlin Jernej, profesor v Št. Vidu nad Ljubljano.
11. Pečjak dr. Gregorij, profesor v Ljubljani.
12. Skubic Anton, dekan v Ribnici.
13. Ušeničnik dr. Aleš, univ. profesor v Ljubljani.
14. Ušeničnik dr. Franc, univ. profesor v Ljubljani.
15. Vovko Franc, župnik v Št. Petru pri Novem mestu.

Sprememba pravil.

Člen 29.

Ta pravila se v §§ 2., 4., 11., 14., 18., 24. ne morejo in ne smejo spremeniti brez dovoljenja »Zadružne zveze« v Ljubljani.

* * *

Pravila zadruge »Jugoslovanska tiskarna« imajo isto besedilo z malo varianto v čl. 2.

—••—

NB! — Novi zadružni zakon, ki ga je zbornica v Belgradu sprejela, bo povzročil, da bo treba misliti zopet na novo obliko naših zadrug, kakršna bo našim ustanovam najbolj primerna.

POSLOVANJE ZADNJE DOBE

Zapisati moramo še en pretres, ki ni bil sicer nevaren, pač pa težak v pogledu financ. Da se je mogel preprečiti katastrofalen udarec v središču naših gospodarskih organizacij, je K. T. D. leta 1926 prevzelo še deleže »Zadružne tiskarne« in dovolilo znesek, ki je daleko presegal pravo vrednost tiskarne. »Zadružna tiskarna« je kljub temu ohranila značaj zadruga.

L. 1927 je pričel izhajati »Ponedeljski Slovenec«.

Uprava »Slovenca« si je isto leto oskrbela za svojo podružnico v Ljubljani ličen paviljon, ki ga je postavila skupno z načelstvom »Prosvetne zveze«. Ko je bilo delo zveze ustavljeno, je bil odkupljen od nje še drugi del paviljona, ki ga sedaj v celoti uporablja Jugoslovanska knjigarna.

L. 1928 se je nudila prilika za nakup poslopja na Poljanskem nasipu v bližini tiskarne, ki je bilo last društva »Dobrodelnost«. Knjigoveznica v Jugoslovanski tiskarni je potrebovala skladišč in povečanih obratnih prostorov, zato je bila ta ponudba kar dobrodošla; društvo »Dobrodelnost« je pa tako dovolj ugodno vnovčila svojo hišo, da je mogla misliti na postavitve Vajenskega doma.

Za razširjanje naših časopisov je bil istega leta (1928) ustanovljen poseben propagandni oddelek. In še znaten trošek je bil potreben v tem letu: Ker je bilo tiskarniško poslopje vsekrižem premreženo z električnimi in telefonskimi vodi in so bila popravila in nove napeljave močno otežene, je bilo treba montirati domačo (hišno) telefonsko centralo. Stroški 160.000 Din. Letos je bila ta centrala vsled nujne potrebe še razširjena in boljše urejena.

Prememba pravil. Za obe zadrugi in za K. T. D. je načelstvo (odbor) sklenilo (1929) predlagati premembo pravil v točki, ki določa način novih volitev. Dočim je bilo poprej vsakokrat voljeno celotno število odbornikov (15) za tri leta, določa novo besedilo, ki je bilo sprejeto, volitev tretjine odbornikov vsako leto.

Knjigarna je porabila za zopetno preureditev in adaptacijo novih oddelkov v dosedanji nadarbinski hiši (1930) 75.000 Din.

Upravi listov je pa povzročila občutne stroške (1931) mariborska podružnica, ki si je s prezidavo pritličnih prostornin v posloplju bogoslovnega semenišča priredila udobne, zračne uradne sobe, ležeče ob prometnem velikem trgu. (Stroški 80.000 Din z inventarjem vred.)

V naslednjih letih je uprava oskrbela lastne ekspoziture v Celju, na Jesenicah, v Ptuju, Novem mestu in v Kranju.

Zadnje leto se je trudila uprava listov, da bi uvedla in udomačila dnevnik »Slovenski dom«, ki izhaja vsak dan opoldne. Uredništvo si močno prizadeva, da bi list zanimal in ustrezal.

S temi podatki smo našteli samo glavne strani polstoletne zgodovine, ki napolnjuje dolge zapisnike številnih sej, sklepov in odlokov.

Ni minilo leto, da bi ne bilo novih investicij zdaj v tiskarni, zdaj v knjigovoznici, zdaj v knjigarni in zopet v upravi in drugod.

Večje izdatke je imela tiskarna, ko je vpeljala tako imenovani »bakrotisk« (1925) in spopolnila offset-tisk, ko je naročila ogromen aparat za povečanje in fotografiranje slik in ga nastanila v posebnem oddelku.

Zadnjo investicijo, ki je obremenila računovodstvo za okroglo 400.000 Din, je povzročila preureditev centralne kurjave z novimi centralnimi pečmi (1936). Stroški so kljub uporabi prejšnjih cevi, kolikor so še bile v dobrem stanju, tako narasli, ker je bila osrednja kurjava raztegnjena še na prostore stare dvoriščne tiskarne.

Uprava tiskarne je napravila (1936) z vodstvom mestne elektrarne pogodbo za priklopitev električnega omrežja v posloplju na mestno centralo. Pogodba je sklenjena za 10 let. Aparati, transformatorji in vsa preureditev stane približno 150.000 Din. V to vsoto pa niso všteti stroški, ki so nastali z obnovitvijo osebne in blagovnega dvigala v posloplju.

Ker je bil do zadnjega nakup tiskarskih in drugih strojev zaradi nizkega tečaja nemške marke in zaradi drugih ugodnosti, ki jih je dovoljevala nemška vlada, dokaj vabljev, je letos uprava tiskarne z dovoljenjem načelstva to ugodnost še v

pravem času porabila. Odločitev ni bila lahka, toda ker je bila že nujna potreba, da se starejši stroji, ki so jih novejši izdelki po raznih izumih in po neprimerno večji brzini daleč prekosili, odstranijo in nadomeste z novimi, če hoče tiskarna imeti prvenstvo med drugimi in zmagovati silno tekmo vsaj v kvalitetnih in v takih delih, ki gredo na veliko, je načelstvo predlogu ravnatelja pritrdilo. V takih primerih si je treba seveda pomagati z večjim posojilom, ki se polagoma odplačuje. Tudi to pot ni šlo drugače.

Da ni treba vseh podrobnosti in rešitve takih vprašanj, ki se ne dajo odlašati, spravljati pred celotni odbor, je po pravilih obeh zadrug tako urejeno, da vse nujne in manj važne stvari rešuje eksekutiva (gospodarski odsek), t. j. načelstvo (predsednik, njega namestnik in tajnik) in še trije izvoljeni člani načelstva. V tem odseku so sedaj gg.: Dr. Gr. Pečjak, dr. T. Klinar, A. Čadež, Franc Gabrovšek, dr. Fr. Kulovec, Ign. Zaplotnik. Odsek se shaja po potrebi skoraj vsak teden. O svojih predlogih in sklepih poroča v imenu gospodarskega odseka tajnik na plenarnih sejah načelstva (odbora).

DELO ZA KRŠČANSKO KULTURO

Odbor K. T. D. si je vsa leta prizadeval, da je v soglasju z resolucijami naših katoliških shodov potom »Jugoslovanske knjigarne« spravil med narod čim več katoliškega, za pravo izobrazbo potrebne in koristne berive.

L. 1906 je bil položen temelj trem važnim ljudskim zbirkam knjig: za širše sloje in za doraščajočo mladino je bila osnovana »Ljudska knjižnica« (36 knjig). Priporočljive knjige svetovnega slovstva je v prevodih podajala »Leposlovna knjižnica« (11 knjig). Ker se je društveno življenje bolj in bolj razvijalo, je »Katoliška bukvarna« ljudskim odrom preskrbovala »Zbirko ljudskih iger« (20 snopičev). Obenem z zalaganjem novih slovenskih knjig je bila »bukvarna« pozorna tudi na ureditev sortimenta nemških in drugih knjig iz vseh panog književnega trga.

L. 1908 je prevzela »bukvarna« v svojo upravo »Dom in svet«. Urejevan je bil kot priljubljen družinski list in je imel veliko naklado. Ko se je prelevil v slovensko slovstveno revijo, se je število naročnikov zmanjšalo. Zadnja leta je bil »Dom in svet« priključen »Knjižnim zbirkam« Jugoslovanske knjigarne in ima velike primanjkljaje, ki jih je K. T. D. — uvažujoč važen pomen te edine katoliške revije pri nas — vsako leto poravnalo. Zadnji čas so nastali tudi idejni spori, in je število naročnikov vedno manjše. Bodočnost lista še ni jasna.

»Katoliška bukvarna« (»Jugoslovanska knjigarna«) ima tudi to prednostno zaslugo, da je zakladala slovensko ozemlje s cerkvenimi muzikalijami in drugimi glasbenimi deli, kar se v kulturni zgodovini našega naroda rado prezre.

Isto moramo trditi tudi o šolskih knjigah, ki jih je sprejemala (skoraj vse) v založbo »Jugoslovanska knjigarna« zlasti potem, ko je bila ustanovljena slovenska klasična gimnazija v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano.

L. 1914 je nastopila nesrečna vojna doba, ko se je uresničeval znani rek: »Inter arma silent musae.« Zastoj je nastal zlasti v založništvu. Po svetovni vojni so imele knjigarne in založništva

nove gospodarske, denarne in druge težave, ki smo jih Slovenci tembolj občutili, ko nas je mirovna konferenca raztrgala na tri dele.

Kljub vsem udarcem je »Jugoslovanska knjigarna« v letih 1919—1928 dala natisniti oziroma ponatisniti do 70 leposlovnih knjig (med njimi spise Josipa Jurčiča), dalje 74 novih šolskih, 48 strokovnih in 22 nabožnih knjig, zraven pa še 120 glasbenih del.

Iz vrst naših svetnih izobražencev se je pa kljub temu opo-
našalo, da zalaga društvo odnosno »Jugoslovanska knjigarna« preveč
gospodarskih, socialnih, zdravstvenih knjig, da pa premalo neguje
leposlovno književnost. Da prepreči take očitke, zlasti da paralizira
širjenje škodljivega beriva, je načelstvo z ravnateljstvom »Jugo-
slovanske knjigarne« zasnovalo načrt za izdavanje Knjižnih
zbirk, dasi je bil gmotni uspeh negotov; poznejše vsakoletne
bilance so izpričale velike izgube.

Knjižne zbirke so imele pet skupin: Lepo-
slovno knjižnico, Ljudsko knjižnico, Zbirko
domačih pisateljev, Zbirko mladinskih spisov
in Zbirko »Kosmos«.

Založništvo je sprejelo s to vpeljavo velikanska bremena,
ki njih žalje čuti še danes. Odziv slovenske kulturne javnosti je
bil spočetka presenetljivo dober; naročnikov na gori našete zbirke
je bilo toliko, da je bil obstoj temu podjetju zagotovljen, če bi
ne bila zavladala gospodarska stiska, ko so zaradi nje zamrznile
vloge skoraj po vseh naših denarnih zavodih.

Knjižne zbirke so obogatile naš knjižni trg s približno sto deli.
Med njimi je mnogo prav dragocenih knjig. Omenjamo n. pr.:

Kos: Zgodovina Slovencev;

Gosar: Razprava o družbi in družabnem življenju;

Stelè: Umetnost zapadne Evrope;

Veber Fr.: Sv. Avguštin;

Ložar-Vodnik: Sodobna slovenska lirika;

Matanović: Elektrotehnika I., II.;

P. Janez Žurga: Iz življenja kamnov;

Stelè: Umetnost zapadne Evrope;

B. Kellermann-Bohinec: Pot bogov.

B. Jakac: Odmevi rdeče zemlje I., II.;

Lippert Peter, S. J.: Od duše do duše;

Dickens-Župančič: David Copperfield;

Handel-Mazzetti: Jese in Marija I., II.;

Pregelj: Zbrani spisi I—X;
Alja Rahmanova: Tovarna novega človeka;
Fran Erjavec: Zbrani spisi I—III;
Fran Levstik: Zbrana dela I—IV;
H. Sienkiewicz: Skozi pustinje in puščavo;
Wallace: Ben Hur (2. zv.).

Z nekaterimi prevodi pa odjemalci nasplošno niso bili zadovoljni. Knjižni odsek jih je sprejel in prevode naročil, ker so jih ocene po inozemskih katoliških revijah priporočale kot dobro blago. Toda pokazalo se je, da ni vse za vse; za naš narod niso bile vse primerne.

Da je »Jugosl. knjigarna« vso dobo zalagala inozemske knjige v prevodu hkrati z deli domačih pisateljev, da je oskrbela celo vrsto raznih slovarjev, da je sprejemala v založbo mnogo šmarničnih knjig, zbirke pesmi, celo vrsto gospodarskih in gospodinjskih del, mladinskih spisov, skupino iger za »Ljudski oder« (XII.), dalje važna liturgična, cerkvena, teološka dela — ni treba posebej naglašati. Naštejemo nekaj važnejših epohalnih del:

Sveto pismo N. Z. v ročni izdaji. (Prav sedaj je v tisku isto Sveto pismo v žepni obliki.)

»Pastoralno bogoslovje« univ. prof. dr. Franceta Ušeničnika.

»Katoliška liturgika« istega avtorja.

»Sociologija« in »Uvod v filozofijo«, I. in II., univ. prof. dr. Aleša Ušeničnika.

»Berila in evangeliji« za ned. in praz. (Dr. J. Lesar.)

»Kristus v Cerkvi.« (Univ. prof. dr. Fr. Grivec.)

»Svetla pot.« (Dr. Fr. Jaklič.)

»Enchiridion liturgicum.« (Ercker - dr. Potočnik.)

»Jugoslovanska knjigarna« je izdajala »Duh. Pastirja«, razne zbirke cerkvenih govorov, 25 knjig izbranih govorov kanonika dr. M. Opeka, i. dr.

To je samo bežen pogled v polstoletno kulturno prizadevanje K. T. D., odnosno Jugoslovanske tiskarne in knjigarne.

Na odbor K. T. D., odnosno na obe zadrugi kot ustanovi dobrega tiska, so se obračali od početka do danes mnogoteri zavodi, družbe,

društva, skupine itd. za podporo in pomoč. Kolikor je bilo mogoče in je načelstvo uvidelo upravičenost in soglasnost s pravili, se je ustreglo. Podeljevale so se podpore v obliki knjižnih in časopisnih darov in tudi v denarju. Podpor za proučevanje časniških podjetij, za izobrazbo na časnikarskih šolah, tečajih v tujini je bilo v tem času deležnih 7 gospodov, ki delujejo zdaj kot uredniki ali pa kot sotrudniki in dopisniki raznih listov.

Z n a t n e p o d p o r e so prejemale listi: »Vrtec« in »Angelček«, »Mentor«, »Čas«, »Bogoslovni vestnik«, »Slovenski Učitelj«, »Vzajemnost«, »Naša zvezda« in drugi dobri dijaški listi, predvsem pa dnevnik »Slovenec«, deloma tudi »Bogoljub« in sedaj »Slovenski dom« in razne druge tiskovine.

Poleg tega je K. T. D. ves čas podpiralo številne ustanove in organizacije, katere so kakorkoli v zvezi z nameni K. T. D., izraženimi v § 2. pravil, in žrtvovalo zanje velike vsote.

SEDANJI ČLANI K · T · D

Kdor je obenem član zadruga »Jugoslovanska knjigarna« in zadruga »Jugoslovanska tiskarna«, ima oznako ZZ. Zvezdica pomeni, da je član obenem ustanovnik, dve zvezdici, da je dobrotnik. (NB. Ustanovni član plača enkrat za vselej 40 Din, dobrotnik 200 Din. Deležnina pri vsaki zadrugi je 50 Din.)

Pokrovitelj: Prezv. g. dr. **Gregorij Rožman**, škof ljubljanski.

- Ahčin dr. Ivan, glavni urednik »Slovenca«, Ljubljana.
- zz Ambrožič dr. Franc, župni upravitelj, Turjak.
- zz Ambrožič Josip, župnik, Bohinjska Bistrica.
- Anžič Anton, profesor-katehet, Ljubljana.
- Anžič Jožef, dekan, Št. Jernej.
- Appej p. Arhangel, katehet, Vič.
- zz Arh Jožef, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
- ** Arko Mihael, dekan, Idrija.
- Arneje dr. Janko, župnik, Trstenik.
- zz* Avsec Franc, župnik, Lesce.
- Ažbe p. Jan. Ev., gvardijan, Varaždin.
- * Ažman dr. Ciril, profesor-katehet, Novo mesto.
- Bambič Jožef, župnik, Polica.
- zz Barle Janko, šentjakobski župnik, Ljubljana.
- zz Bartol Mirko, kaplan, Št. Vid (Dravlje).
- zz Belec Franc, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
- Benedik Valentin, kaplan, Zagorje.
- zz Berlec Anton, C. M., Ljubljana-Tabor.
- * Berlec p. Evstahij, O. Fr. M., Kamnik.
- Bernik Franc, župnik, Domžale.
- Bertoncelj Valentin, župnik, Železniki.
- Bešter Ivan, župnik, Dob.
- * Bitnar p. Pavlin, župnik-dekan, Črnomelj.
- Blažič Franc, župnik, Štanga.
- zz Bleiweis Franc, župnik, Mošnje.
- Bogataj p. Rafael, gvardijan, Škofja Loka.
- Borštnar Janko, župnik, Hotederšica.
- Breceljnik Alojzij, župnik, Krašnja.
- zz Brešar Jožef, župnik v p., Brezje.
- zz Breznik Anton, gimn. ravnatelj, Št. Vid n. Ljubljano.
- Bukovec Martin, župnik, Raka.
- Bukowitz Henrik, župnik, Mokronog.
- * Burnik Janez, župnik, Zg. Tuhinj.

- zz** Cegnar Janko, trnovski župnik, Ljubljana.
 * Cerar Gregorij, župnik, Vel. Nedelja.
 Cerkovnik Franc, kaplan, Št. Jernej.
 * Cuderman Jožef, šentpeterski kaplan, Ljubljana.
- zz** * Čadež Anton, katehet meščanske šole v p., Ljubljana.
 * Čadež Viktor, župnik, Mekinje.
zz Čepon dr. Anton, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
zz Čerin Karel, prošt-dekan, Novo mesto.
 * Česenj Andrej, župnik, Podgrad.
zz Čontala Matija, C. M., Ljubljana-Tabor.
zz * Černilec Janez, župnik, Cerklje pri Kranju.
zz Černugelj Anton, župni upravitelj, Babno polje.
zz * Čuk Karel, župnik, Kranjska gora.
- Dagarin Matej, župnik, Čemšenik.
 * Debevec dr. Jožef, gimnazijski ravnatelj, Ljubljana.
- zz** Demšar Anton, župnik, Zasip.
zz Demšar dr. Jožef, prof.-katehet v p., docent, Ljubljana.
 Dežman Janez, župnik v p., Skaručina.
 Dimnik Martin, župni upravitelj, Kokra.
 * Dolenc Janko, župnik, Trebelno.
- zz** Dolinar dr. Anton, profesor-katehet, Ljubljana.
 Dolinar Ivan, župnik, Kresnice.
- zz** * Dostal Jožef, ravnatelj, Ljubljana.
 * Dovč Janez, župnik, Črni vrh.
 Drolc Martin, župnik, Bohinjska Bela.
- zz** Duhovnik Anton, kaplan, Koroška Bela.
- zz** Erjavec Janez, župnik, Želimlje.
 Erklavec p. Rajner, župnik-vikar, Semič.
 Erzin Leopold, župnik, Sv. Križ pri Litiji.
- zz** Fabijan dr. Janez, univ. profesor, Ljubljana.
- zz** Fatur Jakob, dekan, Radovljica.
 * Ferjančič Franc, kanonik, Novo mesto.
- zz** Ferkulj Jožef, kaplan, Moravče.
- zz** Fidler Jožef, C. M., Ljubljana-Tabor.
 Filipič Janez, župnik, Krško.
- * Filler Vaclav, župnik, Dole pri Litiji.
- zz** Finžgar Franc, trnovski župnik v p., Ljubljana.
- zz** Fister Franc, kaplan, Ribnica.
 * Flajnik Peter, župnik, Št. Rupert.
- Flis Gregorij, C. M., superior, Ljubljana-Tabor.
- zz** Floran Peter, C. M., Ljubljana-Tabor.
 Florijančič Jožef, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 Francič Ivan, župnik, Bučka.

Frančiškanski provincijalat, Ljubljana.

- * Franke Ivan, župnik, Zapoge.
- * Funtek Feliks, kaplan v z. p., Šenkov turn.

- zz Gabrovšek Franc, ravnatelj Zadružne zveze, Ljubljana.
- zz Glinšek Franc, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
- Gnidovec Jožef, župnik, Zagradec.
- Gnidovec Karel, dekan, Žužemberk.
- * Godina Jožef, C. M., Groblje.
- zz Gogala Ivan, župnik, Stara Oselica.
- Golf Anton, župnik, Srednja vas v Bohinju.
- Golmajer Franc, župnik, Rova.
- Golob Franc, župnik, Kostanjevica.
- Gornik Franc, župnik, Begunje pri Lescah.
- * Gostiša Vinko, župnik, Jezersko.
- Govekar Franc, župnik, Homec.
- Govekar Leopold, kaplan, Jesenice.
- Grča Blaž, župnik v p., Šenčur pri Kranju.
- zz Grčar Feliks, kaplan, Križe.
- zz Grims Stanko, izseljenski duhovnik, Francija.
- zz* Grivec dr. Franc, univ. profesor, Ljubljana.
- zz Gornik Anton, dekan, Šmartno pri Litiji.
- Gross Karel, semeniški podvodja, Ljubljana.

- Hafner Anton, župnik, Duplje.
- * Hafner Janez, kaplan, Št. Vid nad Ljubljano.
- * Hafner Jernej, župnik, Moravče.
- Hartman Jožef, župnik, Križe.
- zz Hiti Franc, župnik, Dražgoše.
- Hiti Franc, kurat, Begunje pri Lescah.
- * Hladnik Janez, dekan, Št. Vid pri Stični.
- zz Hostnik Anton, župnik, Kovor.
- zz* Hribar Anton, župnik, Zali log.
- zz Hybášek Vojteh, profesor glasbe, Št. Vid nad Ljubljano.

- Ilc Andrej, župnik, Podzemelj.

- zz* Jagodic Jožef, ravnatelj škofijske pisarne, Ljubljana.
- zz Jaklič dr. Franc, profesor-katehet, Ljubljana.
- zz* Jalen Janez, katehet v pokoju, Vič.
- * Janc Peter, župnik, Vodice.
- Jarc Alfonz, župni upravitelj, Sv. Planina.
- Javornik Tomaž, župnik, Javorje pri Litiji.
- * Jemec Anton, župnik v pokoju, Primskovo pri Kranju.
- Jenko p. Ernest, O. Fr. M., prefekt, Ljubljana.
- zz Jenko Mihael, duhovni oskrbnik, Moste-Ljubljana.
- zz Jere dr. Franc, gimn. profesor, Št. Vid nad Ljubljano.

- Jerina Ciril, župnik, Borovnica.
 Jerman Anton, župnik, Radovica.
- zz Jerše dr. Jožef, profesor-katehet v p., Ljubljana.
 * Jerše Valentin, ekspozit, Vrhpolje pri Moravčah.
- zz* Ježek Matej, župnik, Begunje pri Cerknici.
 zz Juvan Franc, župnik, Ljubno.
- zz Kajdiž Valentin, župnik, Sora.
 Kalan Janez, tajnik »Regnum Christi«, Ljubljana.
- ** Kalan Janez, župnik, Knežak.
 Kambič Alojzij, katehet, Zgornja Šiška.
 Kastelic Anton, župnik, Jesenice.
- zz Kastelic Jožef, izseljenski duhovnik, Buenos Aires.
 Kastelic Matija, župnik, Dol pri Ljubljani.
- zz Kek Franc, kanonik, Novo mesto.
 zz Kete Ivan, župnik, D. M. v Polju.
 zz Kimovec dr. Franc, stolni dekan, Ljubljana.
 zz Kirar Franc, župni upravitelj, Nova Oselica.
- * Klemenčič Jožef, kaplan, Vače.
- zz Klinar dr. Tomaž, stolni župnik, Ljubljana.
 Klinec Jernej, župni upravitelj, Javor pri Ljubljani.
- zz* Klopčič Jožef, župnik, Dobrova.
 zz Kmet Mihael, župnik, Čatež pri Brežicah.
 Knafelj Ivan, župni upravitelj, Leše.
- zz* Knific dr. Ivan, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 Knol Adolf, župni upravitelj, Vranja peč.
 Kocjan p. Oto, O. M. Cap., Loreto.
 Kocjan p. Oto, O. Fr. M., Brezje.
 Kogej Franc, katehet meščanske šole, Ljubljana.
- * Kogovšek Ivan, župnik, Kopanj.
 Kokel Franc, ekspozit, Sv. Jošt nad Kranjem.
 Kokolj p. Hadrijan dr., gvardijan, Brezje.
- zz Kolenc Franc, župnik, Hinje.
- * Komlanec Anton, duhovnik, Sv. Križ pri Moravčah.
 Komljanec Janko, župnik, Prečna.
- zz Koprivec Peter, župnik, Breznica.
 zz Kordin Anton, konzultor, Skoplje.
 zz Koretič Franc, spiritual, Ljubljana.
- zz* Koritnik Anton, gimnazijski ravnatelj v p., Ljubljana.
- * Košiček Jožef, urednik, Ljubljana.
 Košmerlj Alojzij, šentpeterski župnik v Ljubljani.
 Kotnik dr. Jakob, profesor-katehet, Ljubljana.
 Kovačič Anton, kaplan, Cerknica.
 Kovič Jernej, župnik, Polšnik.
- zz Koželj Franc, župnik v pokoju, Mala Loka.
- * Kralj Franc, župnik v pokoju, Uršna sela.
- zz Kraljič dr. Ivan, semeniški spiritual, Ljubljana.

- zz Kramar Janez, župnik, Ribno.
 ** Kramarič Ivan, župnik, Št. Peter na Krasu.
 Kranjc Jožef, župnik v pokoju, Velika Nedelja.
 zz Krašna Franc, župnik, Sv. Križ nad Jesenicami.
 zz Kres Jožef, župnik, Vavta vas.
 zz* Krumpestar Franc, župnik, Sv. Gregor.
 zz Kulovec dr. Franc, minister n. r., Ljubljana.
 * Kurent Alojzij, župnik, Leskovec.
- zz Lamovšek Matija, kaplan, D. M. v Polju.
 zz Lakmayer Frančišek, župnik v pokoju, Vrhnika.
 zz* Langerholz Janez, župnik, Stranje.
 zz* Lavrič Vinko, katehet, Ljubljana.
 zz Lavtižar Jožef, župnik, Rateče.
 * Lederhas Ludovik, S. J., urednik, Ljubljana.
 Legat Evgen, ravnatelj, Sv. Križ pri Ljubljani.
 * Lesar Ivan, župnik, Šmartin pod Šmarno goro.
 * Lesjak Anton, župnik v pokoju, Št. Jernej.
 zz Levičnik dr. Alfonz, profesor-katehet v p., Ljubljana.
 Logar Jožef, župnik, Dobova.
 zz Lončar Franc, župnik, Draga.
 zz Lovšin Franc, župnik, Rakitna.
 zz* Lovšin Ivan, župnik, Planina.
 Lunder Alojzij, župnik, Brusnice.
- * Majer Valentin, župni upravitelj v p., Medija-Izlake.
 Majdič Franc, župnik, Sodražica.
 Markelj p. Bogdan, O. Fr. M., Rocno.
 zz Markež Alojzij, ekonom, Št. Vid nad Ljubljano.
 Markič Jožef, žup. uprav. v z. p., Sv. Trojica pri Dobu.
 zz Martinčič Andrej, župnik, Unec.
 zz Matkovič Karel, trnovski kaplan, Ljubljana.
 Medved Anton, župnik, Št. Jurje pri Grosupljem.
 Mekinda p. Odilon, dr., O. M. Cap., provincial, Šk. Loka.
 zz Merhar dr. Alojzij, stolni kanonik, Ljubljana.
 zz Meršolj Ivan, župnik, Reteče.
 zz Mervec Franc, škofijski tajnik, Ljubljana.
 Mihelčič Ivan, župnik v p., Notranje gorice.
 zz Miklavčič Maks, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 zz Mikuž Ivan, župnik, Mavčiče.
 zz Milavec Ciril, kaplan, Ig.
 Mlakar p. Bernardin, O. Fr. M., vikar, Kamnik.
 zz Mlakar Janko, profesor-katehet v pokoju, Ljubljana.
 zz* Molj Janez, župnik v pokoju, Kamnik.
 Moder Anton, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 zz* Mrak Matija, dekan, Stara Loka.

- zz* Mrkun Anton, župnik, Dobropolje.
 ** Muren Jožef, župnik, Tomišelj.
- zz Nadrah Ignacij, stolni prošt, Ljubljana.
 * Nagode Jožef, župnik, Št. Jošt nad Vrhniko.
- zz Nahtigal Franc, kaplan, Dobropolje.
 Napast p. Ciprijan, O. Fr. M., katehet, Novo mesto.
- zz Nastran dr. Alojzij, C. M., Tabor-Ljubljana.
 * Nastran Franc, župnik, Horjul.
- zz Noč Ivan, župnik, Velike Poljane.
 Noč Matija, kaplan v z. p., Ponikve.
 * Novak Jožef, župnik, Sv. Jakob o. S.
 * Novak p. Modest dr., O. Fr. M., župnik, Ljubljana VII.
- Oblak Anton, župnik, Št. Lovrenc.
 * Oblak Valentin, župnik, Preska.
- zz Ocepek Jožef, župnik, Ovsiše.
- zz Ocepek Martin, C. M., Groblje.
- zz Odar dr. Alojzij, univ. profesor, Ljubljana.
 Omahen Ignacij, župnik, Dobrnič.
 Omahna Jakob, župnik, Dragatuš.
- * Oman Anton, kaplan, Dob.
- zz Omerza Franc, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 Opeka Janez, župnik, Šmartno v Tuh.
 Opeka dr. Mihael, stolni kanonik, Ljubljana.
 Oražem Janko, župnik, Struge.
- zz Oražem Jožef, župni upravitelj, Toplice.
 Oven Jožef, benef., Št. Vid pri Stični.
- Pavlič Anton, župnik, Sela pri Kamniku.
 Pavlin Andrej, župnik, Sv. Katarina.
- zz* Pavlin Jernej, profesor-katehet, Št. Vid nad Ljubljano.
- zz* Pečarič Franc, župnik, Dovje.
 Pečarič Martin, župnik, Lipoglav.
- * Peček Alojzij, kaplan, Kranj.
- zz* Pečjak dr. Gregorij, profesor-katehet v p., Ljubljana.
- zz Pengov Franc, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 Perko Ivan, župnik, Šmarjeta.
 Perko Viktor, kaplan, Šmarjeta.
 Perko Pavel, župnik v pokoju, Muljava.
 Pešec Franc, dekan v pokoju, Šmarje.
 Petrič Anton, kaplan, Mirna peč.
- * Petrič Gabriel, župnik, Gorje.
- * Pfajfar Franc, župnik, Velesovo.
- zz Pintar Ivan, katehet, Ljubljana.
 Pipa Anton, ekspozit, Bevke.
 Pirc p. Albert, O. Fr. M., kaplan-katehet, Novo mesto.
- zz Pivek Ivan, katehet, Ljubljana.

- * Plantarič Alojzij, C. M., katehet, Kočevje.
Platiša Ivan, župnik, Smlednik.
- zz Pleša Franc, župni upravitelj, Št. Jurij pod Kumom.
Plešič Anton, župnik, Primskovo.
- zz Plot Karel, župnik, Št. Janž.
Podbevšek Jernej, župnik, Škofja Loka.
Podlipnik Jožef, župnik, Sela p. Šumb.
- zz Pogačar Janez, župnik, Dobovec.
- zz Pohar Alojzij, C. M., Belgrad.
- ** Pokorn Franc, župnik v pokoju, Breznica.
- * Polak p. Anzelm, O. T., Sv. Miklavž pri Ormožu.
- zz Poljanec Ivan, župni upravitelj, Lučine.
- zz Ponikvar Jakob, C. M., Ljubljana-Tabor.
Porenta Anton, župnik, Vače.
- zz Potočnik dr. Ciril, univ. docent, Ljubljana.
- * Povše Henrik, župnik, Čatež pod Zaplazom.
- zz Premrl Stanko, ravnatelj, Ljubljana.
- zz Presetnik Franc, župnik, Stari trg pri Ložu.
Primar Ivan, kaplan v pokoju, Kamnik.
Pucelj Ivan, župnik, Ježica.

- zz Radoš Martin, župni upravitelj, Stari trg ob Kolpi.
- zz Ramovš Jakob, župnik, Velike Lašče.
Ramšak F. L., župnijski upravitelj, Sv. Trije kralji.
- * Rant dr. Gvido, O. Fr. M., eksprov., Ljubljana.
- zz Ratajec dr. Anton, ravnatelj v p., Št. Vid n. Ljubljano.
Ravnikar Anton, župnik, Šmarje.
- * Razboršek Jakob, župnik, Tunice.
Raztresen Ivan, župnik, Suhor.
- Rebol Blaž, župnik, Bela cerkev.
- Remec Bogumil, S. J., Ljubljana.
- Rihar Ivan, župnik, Sv. Helena.
- Rihar Leopold, župnik v p., Kamnik.
- zz Rihar Matej, dekan, Kamnik.
Rogelj Jožef, župnik, Dobráva pri Kropi.
- Ronko Anton, vojaški kurat, Kragujevac.
- Rovtar Anton, župnik, Motnik.
- Rozman Jožef, župni upravitelj, Grčarice.

- Samostan oo. frančiškanov, Brezje.
- * Samostan oo. frančiškanov, Brežice.
- * Samostan oo. frančiškanov, Ljubljana.
- * Samostan oo. frančiškanov, Novo mesto.
- * Samostan oo. frančiškanov, Vič.
- zz Samsa Ivan, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
Schauer Avgust, župnik, Koprivnik pri Kočevju.
- * Schiffrer Gustav, župnik v p., Breg pri Kranju.

- zz Sedej Lovro, C. M., vizitator, Ljubljana.
Seigerschmied Jožef, župnik v p., Dobrava.
- zz Sekula Ivan, župnik v Banatu.
- * Selan Anton, župnik, Svibno.
Selan Matija, župni upravitelj, Gozd.
- zz Simončič dr. Pavel, stolni vikar, Ljubljana.
- * Sitar Valentin, župnik, Preddvor.
Skebe Silvester, župnijski upravitelj, Št. Urška gora.
- * Skobe Ignacij, župnik, Rob.
- zz Skubic Anton, dekan, Ribnica.
- zz Skubic Anton, župnik, Gorenji Logatec.
- zz Sladič Ivan, kaplan, D. M. v Polju.
- zz* Slak Matija, župnik, Brdo.
Slana Ignacij, C. M., Ljubljana-Tabor.
Smolič Anton, kaplan, Poljane nad Škofjo Loko.
- zz Snoj dr. Andrej, univerzitetni profesor, Ljubljana.
Sparhagl Karel, župnijski upravitelj, Lom.
Stanonik Anton, kaplan, Vodice.
- * Stanonik Maks, profesor-katehet, Ljubljana.
- zz Stare Andrej, župnik, Fara pri Kostelu.
- zz* Steska Viktor, škofijski računovodja, Ljubljana.
- zz Strah Alojzij, župni upravitelj, Banja loka.
- zz Strah Jožef, kaplan, Mokronog.
Strajhar Ivan, župnik, Cerknica.
- zz* Stroj Alojzij, stolni kanonik, Ljubljana.
- zz Strupi Alojzij, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
Supin Karel, župnik, Tržišče.
- zz* Sušnik Ivan, stolni kanonik, Ljubljana.
Sušnik Janko, župnik, Mengeš.
- ** Šarec Alojzij, župnik, Šmartin pri Kranju.
Šašelj Ivan, župnik v p., Št. Lovrenc.
Šavelj Ludovik, C. M., Ljubljana-Tabor.
- zz Šavli Andrej, župnik, Trata.
Šega Viktor, kurat v p., Ljubljana.
Šesek Janez, kanonik, Novo mesto.
Šimenc Jožef, stolni kanonik, Naklo.
Širaj Andrej, župnik, Sava.
- * Šiška Jožef, stolni kanonik, Ljubljana.
- zz Škerbec Matija, dekan, Kranj.
Škrbe Stanko, katehet, Ljubljana.
- zz* Škulj Karel, župnik, Dolenja vas.
- ** Šmidovnik Anton, župnik v p., Prečna.
Šmit Franc, župnik, Ihan.
- zz Šmid Leopold, C. M., b. vizitator, Celje.
- zz Šolar Jakob, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.

- zz Špendal Ivan, kaplan, Dobrla vas.
 zz Šporn Janez, C. M., Groblje.
 zz Štrekelj Jakob, prodekan, Blagovica.
 Štrukelj Alojzij, kaplan, Leskovec.
 * Štrukelj Ivan, župnik, Polhov gradec.
 zz Štular Martin, vzgojni vodja, Št. Vid nad Ljubljano.
 zz Šusteršič Franc, župnik, Selca.
 Švigelj Viktor, župnik, Bloke.

 Tavčar p. Feliks, O. Fr. M., katehet m. š., Ljubljana VII.
 zz Tavčar Matej, župnik, Poljane nad Škofjo Loko.
 Tavčar p. Teodor, O. Fr. M., župnijski upravitelj, Vič.
 * Tavčar Tomaž, C. M., Celje.
 Teraš p. Mavricij, O. M. Cap., Škofja Loka.
 * Terškan Štefan, kanonik, Novo mesto.
 * Tomazin Matej, tajnik, Ljubljana.
 * Tomažič Ivan, dekan, Trebnje.
 zz Tomažič Ivan ml., prefekt, Št. Vid nad Ljubljano.
 Tomc Matija, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 zz Tomc Valentin, katehet, Ljubljana.
 zz Tome Alojzij, župni upravitelj, Podlipa.
 zz Tome Alojzij, katehet, Ljubljana.
 zz Tomelj Anton, župnik, Črnuče.
 * Tominec dr. Angelik, O. Fr. M., žup. uprav., Ljubljana.
 zz* Torkar Anton, ekspozit, Izlake.
 zz Traven Štefan, župnik, Javorje nad Škofjo Loko.
 zz Trdan dr. Franc, profesor, Št. Vid nad Ljubljano.
 zz* Tumpej Andrej, C. M., Belgrad.
 zz Turk dr. Jožef, univ. profesor, Ljubljana.
 zz* Turk Viktor, župnik, Šmihel pri Novem mestu.

 zz* Učak Valerijan, O. T., prior, Ljubljana.
 zz Učakar Franc, župnik, Kolovrat.
 Urbanec Franc, kaplan, Cerknica.
 zz* Ušeničnik dr. Aleš, univ. profesor, Ljubljana.
 zz* Ušeničnik dr. Franc, univ. profesor, Ljubljana.

 Valjavec dr. Jožef, salezijanski ravnatelj, Radna.
 Valjavec p. Metod, O. Fr. M., katehet, Ljubljana VII.
 * Vavpetič Franc, župnik, Senčur pri Kranju.
 zz Veider Ivan, ekspozit, Št. Vid pri Brdu.
 zz Verce Jožef, župnik, Žabnica.
 Vilfan Ivan, župnik, Nevlje.
 zz Vilfan Matej, katehet, Ljubljana.
 zz* Vindišar Ivan, stolni vikar, Ljubljana.
 Vodopivec Ivan, župnik, Št. Gotard.
 Volc Alojzij, župnik, Soteska.

- zz* Volc Jožef, stolni kanonik, Ljubljana.
 Vondrašek Vaclav, župnik, Podbrezje.
- zz* Vovk Anton, župnik, Tržič.
- zz Vovk Jožef, kaplan, Hinje.
- zz Vovko Franc, župnik, Št. Peter pri Novem mestu.
- * Vrečar dr. Ivan, profesor-katehet, Ljubljana.
- * Vrhovec Franc, župnik v p., Mala Loka.
- zz* Wester Alojzij, dekan, Grahovo.
- zz Zabret Franc, župnik, Bled.
- zz Zabret Valentin, dekan, Št. Vid.
- Zabukovec Janez, župnik, Komenda.
- Zajc p. Ferdinand, O. Fr. M., Nova Štifta.
- Zajc Franc, župnik, Črmošnjice.
- zz Zajc Karel, župnik, Rudnik.
- * Zajc Rikard, višji vojni kurat, Valjevo.
- Zakrajšek Viktor, konzultor, Janjevo.
- Zalokar Anton, vikar v p., Mengeš.
- Zalokar Jožef, župnik, Rovte pri Logatcu.
- zz Zaplotnik Ignacij, katehet, Ljubljana.
- Zdešar dr. Anton, C. M., spiritual, Št. Vid nad Ljubljano.
- zz* Zor Vinko, ravnatelj Prosvetne zveze, Ljubljana.
- Zore Anton, župnik, Mirna peč.
- * Zore Ivan, S. J., Dubno na Poljskem.
- ** Zore dr. Ivan, univ. profesor v pokoju, Ljubljana.
- zz Zorko Anton, C. M., ravn. usm. sester, Radeče.
- zz* Zorko Franc, župnik, Kamna gorica.
- Zorko Franc, župnik, Sv. Duh.
- zz Zupan dr. Alojzij, stolni kanonik, Ljubljana.
- Zupanc Alojzij, župni uprav., Šmihel pri Žužemberku.
- Zupanc Andrej, župnik, Sv. Križ pri Kostanjevici.
- Zupanc Ignacij, župnik, Predoslje.
- zz Zupančič Ivan, župnik, Škocijan pri Turjaku.
- zz Žagar dr. Jakob, C. M., Kosovska Mitrovica.
- Žagar Janko, katehet, Ljubljana.
- Žavbi Janez, župnik, Ambrus.
- zz Žbontar Matej, župnik, Koroška Bela.
- Železny Alojzij, župnik, Goriče.
- zz Žerjav Ivan, katehet, Ljubljana.
- zz Žerjav dr. Gregorij, stolni kanonik, Ljubljana.
- Žitnik Franc, župnik, Stopiče.
- * Žnidaršič Anton, župnik v p., Št. Vid pri Stični.
- Žnidaršič Anton, župnijski upravitelj, Topla reber.
- zz Žugelj Nikolaj, župnik v pokoju, Dravljje.
- Žust Ignacij, župnik, Špitalič.
- * Žužek Jožef, katehet, Kranj.

OSEBJE V UREDNIŠTVIH IN UPRAVI

Uredniki.

V uredništvu »Slovenca« so bile vodilne osebe, odnosno uredniki od l. 1887 dalje:

Dr. Žitnik Ignacij, Kalan Andrej, dr. Janežič Ivan, dr. Lampe Evgen, Štefe Ivan, Moškerc Miha, Pugelj Milan, Kerhne Franc, Smodej Franc, dr. Krek Miha, Schweiger Viktor, Vrtovec Alojzij, Mašič J., Petrič Jože, Gubenšek Franc, Puc Franc, Knaflič Jožef, Šenk J., dr. Besednjak J., dr. Jež Franc, Balanč Fr., Železnikar Al., Klemenčič Ivanka, dr. Čampa Lojze, dr. Berce Lojze, dr. Vatovec Fr., Golobič Lojze.

Poleg poklicnih časnika je seveda bilo in je uslužbenih pri dnevniku »Slovenec« cela vrsta pomožnih nastavljenecov: reporterjev, gledališnih, športnih, glasbenih i. dr. poročevalcev (v Ljubljani in zunaj Ljubljane), sprejemalcev telefonskih in radijskih poročil, strojepiscev in služabnikov.

Sedanje uredniško osebje, med njim časnika, ki so pri listu že 25 do 30 let in čez:

Dr. Ahčin Ivan, glavni urednik; njegov namestnik dr. Kuhar Alojzij; uredniki: Cenčič Viktor, dr. Debeljak Tine, Ilija Lojze, Kremžar Franc, Potočnik Drago, Terseglav Franc. Dalje Krošel Joško v Belgradu, Krznarič Ivan v Zagrebu.

V ljubljanskem uredništvu so zaposleni še: Schmidt Rudolf, tajnik; Gerbic Stanislav, arhivar; Jurčec Rudolf, sprejemalec telef.; Justin Jožef, stenograf; Oblak Vinko, radijski telef.; Kočevar Ciril, reporter; Ukmar Vilko, glasbeni ocenjevalec; Kunčič Mirko, mladinske priloge urednik; Jernejec I., korektor; dalje dve pisalki s strojem, sluga, snažilka.

V mariborskem uredništvu: Sekolc Franc, vodja; Golec Fr., urednik; štirje pomožni nastavljenici.

V ekspoziuri Kranj: Marovt Tinca.

Na Jesenicah: Savinšek Tončka.

V celjski ekspoziuri: Skobrne Slavko, vodja, in ena pisarniška moč.

Uredniki »Domoljuba« od početka: Kalan Andrej, Smolnikar Luka, Podlesnik Ivan, Čadež Anton, Zabret Franc;

sedanji urednik: Košiček Jožef z enim stalnim pomočnikom in s stalnimi sotrudniki.

Uredniki »**Bogoljuba**« (prej »Venca«): dr. Ušeničnik Franc, Kalan Janez; nato obenem dr. Potočnik Ciril in Čadež Anton; sedanja urednika: Čadež Anton in kanonik Šimenc Jožef.

»Slovenca« in »Domoljuba« izdaja konsorcij šestero oseb: Brodar Ivan, Čadež Anton, Gabrovšek Franc, Kremžar Franc, dr. Kulovec Franc (kot predsednik konsorcija), dr. Pečjak Gregorij. — Konsorcij »Bogoljuba«: Čadež Anton, dr. Pečjak Gr., dr. Ušeničnik Fr.

Uredniki dnevnika »**Slovenski dom**«: Košiček Jožef, vodja; uredniki: Javornik Mirko, Kessler Joško, Štangl Zdravko, Zupan Franc. — Pomožno osebje: Pisalka s strojem, korektor i. dr.

Uprava listov.

Rakovc Ivan, ravnatelj, inž. Sodja Jožef, namestnik in šef propagande; Brandsteter Ignac, knjigovodja; Ferderber Franc, vodja v upravništvu listov; Špan Minka, voditeljica oglasnega oddelka; dve nastavljenki v centrali hišnega telefona, dve nastavljenki v propagandnem oddelku, štiri nastavljenke v pisarni uprave, tri nastavljenke v oddelku za naslove, dve nastavljenki v oddelku za oglase, deset oseb v ekspeditu, nočni čuvaj, dve snažilki; Hrastnik Fr., voditelj, in ena nastavljenka v paviljonu na Miklošičevi cesti.

OSEBJE V ZADRUGAH

Uslužbenstvo v zadrugi »Jugoslovanska tiskarna« s knjigoveznico.

V tiskarni:

Ravnatelj: Čeč Karel.
Nadfaktor: Kramarič Jožef.
Upravniška faktorja: Čeč Vilko, Kapelj Karel.
Faktorji oddelkov: Ažnoh Edvard, Gmeiner Jožef, Matičič Ivan, Razima Ivan, Žagar Lojze.
Korektorji: Klakočer Ludvik, Magolič Vlado, Radešček Franc.
Knjigovodstvo: Špan Mirko, nadknjigovodja; Kožuh Vinko, knjigovodja; Zobec Ivanka, pomožna knjigovodkinja.
Blagajničarka: Černe Jožefa.
Uradnica: Likovič Antonija.

Šest litografov.

Sedem kemigrafov.

Pet bakrotiskarjev.

Dva bakrotiskarska strojnika.

Trije litografski offset-strojniki.

Dva litografska predtiskarja.

En slikar-osnutkar.

En fotograf-retušer.

12 tiskarskih strojnikov.

Dva elektrostrojnika.

En skladiščnik.

Štirje metérji.

22' strojnih stavcev.

26 ročnih stavcev.

25 vlagalk.

Tri osebe v ekspeditu.

Pet oseb v stereotipiji.

Dva kurjača.

Dva čuvaja.

30 moških pomožnih oseb.

Šest vajencev.

V knjigoveznici:

Ravnatelj: Dežman Ivan.

Vodja: Škof Alfonz.

Knjigovodja: Ganoni Jožef.

Dve uradnici.

13 knjigoveških pomočnikov.

39 pomožnih delavk.

Štirje pomožni delavci.

V podružnici
»Jugoslovanske tiskarne« v Novem mestu:

Faktor in vodja: Gajeta Jožef.

Trije ročni stavci.

Ena pomožna oseba.

Tri vlagalke.

En vajenec.

V zadrugi »Jugoslovanska knjigarna«
so zaposleni:

Mesar Ivan, ravnatelj.

Slana Franc, poslovodja.

Dva knjigovodja: Perme Rafael, Češnovar Janko.

Urednik in korektor: Dr. Vodnik Anton.

Štirje voditelji sortimentov in trgovski sotrudniki.

Tri nastavljenke v prodajalni.

Ena blagajničarka.

Dve kontoristinji.

Ena moška pisarniška moč.

En skladiščnik.

Dve pomožni osebi, en moški obrtnik za razna dela.

Podružnica »Ničman«:

Voditeljica: Žagar Frančiška.

Dve nastavljenki.

Ena raznašalka.

Foto-oddelek:

Voditelj, ena prodajalka.

Podružnica
»Jugoslovanske knjigarne« v Novem mestu:

Poslovodkinja: Čeh Ana.

Dve nastavljenki.

V celoti ima sedaj delo in kruh v vseh panogah, ki so izšle iz K. T. D.:
351 oseb.

Poleg teh prejema prispevke k pokojnini, odnosno starostno podporo,
24 bivših uslužbencev (uslužbenk).

K A T O L I Š K I T I S K

Ko so zaprli vaticansko svetovno razstavo katoliškega tiska, ki je bila na vpogled tujcem vseh dežela, je vprašanje, kako naj presojamo katoliški tisk, naravno. Ali zasluži oznako katoliškega svetovnega tiska? Kaj nas je učila vaticanska razstava?

Na to odgovarja dr. H. Römer*:

Če trdimo, da imamo katoliški svetovni tisk, ne pretiravamo. To spoznanje nas mora navdajati s ponosom, saj je s tem ugotovljeno, da se o manjvrednosti katoličanov na polju tiska ne sme govoriti, dasi se je katoliški tisk v pravem pomenu začel precej pozno razvijati in uveljavljati.

Ko to ugotavljamo, moramo pa vendarle priznati, da se v katoliškem tisku te in one dežele opazujejo občutne vrzeli in pomanjkljivosti. To negativno stran prikrivati, bi se reklo, napredek ovirati, saj vaticanska razstava ni imela namena, da bi katoličane z dosedanjimi uspehi potolažila in pomirila, marveč da bi dala snovi za izpraševanje vesti.

Tako izpraševanje vesti je objavil in točno opredelil novinar Leon Holl v junijski številki (1937) lista »Schweizerische Rundschau«. Brez oklevanja in obzirne bojzljivosti je priznal in povedal, katerega tiska imamo katoličani preveč in katerega premalo.

Holl ima v mislih katoliški tisk v Švici; njegove opazke so pa sorazmerno upravičene tudi za druge dežele.

V katerem oziru — vprašuje Holl — moremo zatrjevati, da imamo preveč katoliškega tiska? Na to odgovarja: Brez dvoma imamo preveč katoliških »lističev« (Blättchen), ki odjemljejo resnim, važnim in tehtnim listom življenjski prostor. »Vsaka redovna in misijonska družba ima svoj list, svoje glasilo in neizogibni koledar.« Tem se pridružujejo še številni strokovni lističi posameznih stanov in poklicev. »Cel pragozd listov, ki jih moramo občudovati, če bi gledali samo na število. Gotovo je, da dobri dve tretjini teh izdelkov ne zaslužita pridevka 'tisk' v pravem pomenu besede. Imenujmo jih zato 'prošenjske in zahvalne adrese'... na škodo pravega katoliškega tiska. Vsekako se spravlja med ljudi preveč natiskanega papirja; preveč v tem smislu, ker odjemalci takega blaga menijo, da so s tem dobrim delom (ko so naročili tak listič), že storili vso dolžnost do dobrega tiska.«

»Poleg obilice tako imenovanega — sit venia verbo — ,beraškega' tiska, ki hodi v škodo pravemu katoliškemu tisku, imajo tu in tam tudi preveč krajevnih tednikov in celo dnevnikov iste usmerjenosti in istih načel... Gotovo je, da ljudje krajevne novice in vsakdanjosti radi pre-

* »Schönere Zukunft«, št. 40, 1937.

birajo, zato ne mislimo, da bi jih hoteli odstranjati. Samo vodilno, vzorno časopisje bi ne smelo biti s tako odcepitvijo oškodovano. Moči združevati, sposobne pisatelje in urednike pritegovati k skupnemu delu za vzorne in odlične časopise, to naj bi bil ideal na polju dobrega tiska. Strnjene moči bi dvigale dobre liste po kakovosti in vrednosti. Iz lističa bi nastal list, iz lista — časopis, ki je vreden tega imena, glasnik časa, ki ga morajo uvaževati...»

Premalo! Katerega tiska imamo katoličani premalo? »Pomanjkljivost se opaža v kategoriji kulturno važnejših publikacij, v revijah s katoliškim obeležjem. Ta 'premalo' pa ne zadeva števila teh časnikov, marveč število odjemalcev in naročnikov, ki je deloma tako pičlo, da bi lahko tožili o tuberkulozi zanimanja.«

Kolikortolik minus v kakovosti opaža Holl pri katoliških ilustriranih časopisih, ki so večkrat »površno urejevani in bi bi jih lahko označili kot zbirko raznovrstnih kurioznih prizorov in neokusnosti. Isto sodbo bi lahko izrekli o nekaterih katoliških koledarjih.«

S takim izpraševanjem vesti je nameraval Holl le odpraviti nedostatke na katoliškem tisku in popraviti škodo, ki jo trpi vodilno in tehtno dnevno in drugo važno časopisje.

Mi mislimo, da je včasih tudi majhen list primeren, da vsaj začasno kako nalogo laglje izvrši. Zelo prav pa je, če skrbimo, da zasluženi očitki ne bodo zadevali slovenskega katoliškega časopisja in tiska.

V R E L C I U S P E H A

Ne odkrivamo nobene skrivnosti, če v kratkem razmišljanju razgrnemo one ustvarjajoče sile, ki so v preteklem stoletju omogočile, da so se naše — v počelu tako skromne, dobremu tisku služeče ustanove — razvile do priznane veljavnih, po obsegu močnih, po vplivu učinkovitih, po delu prekornih zavodov.

V prvi vrsti hvalimo Boga, ki je blagoslovil idealno prizadevanje ustanoviteljev ter nesebično in složno sodelovanje odbornikov in članov.

Odkrito moramo poudariti, da so bili na čelu naših zavodov in oddelkov agilni, zvesti, za napredek zavzeti možje krščanskega mišljenja in življenja, ki zaslužijo vse priznanje.

Ne smemo pa prezreti, da so se duhovniki ljubljanske škofije vsekdar odlično obnesli, kadar je šlo za ustvarjanje in pospeševanje krščanskih kulturnih ali socialnih naprav.

Katoliški tisk ima med takimi ustanovami prvenstveno mesto. To svetovno silo, ki danes brez nje ni mogoča nobena akcija, noben napredek, oživiti, dvigniti, okrepiti, spraviti v službo Bogu, veri in domovini tudi pri nas, je bila namera duhovnikov pred 50 leti, ko so z nemalimi žrtvami polagali temelje sedanjim našim hišam dobrega tiska in dobre knjige.

V tej dobi so nastala še druga knjigarska, časniška in tiskarska podjetja, vendar pa drobljenje sil in skupnosti našega gibanja ni kdovekaj zajelo, dasi se v razmahu naših ustanov ne gibljejo vse moči s prvotnim zanosom.

Volja za skupnost naj vodi duhovske pionirje krščanske ljudske izobrazbe tudi za naprej! Prepotrebno torišče, kjer naj se manifestira naša požrtvovalnost in vzajemnost, naj bodo slej ko prej tudi zavodi v okrilju »Katoliškega tiskovnega društva«!

OPOZORILO

Spomenico našega jubileja prejmejo tudi duhovni tovariši, ki še niso člani K. T. D.-a in ne deležniki naših zadrug.

S tem hočemo opozoriti zlasti mlajše duhovnike na naše kulturne zavode, ki se moramo zanje zavzemati že po svojem zvanju; saj z dobrim tiskom pospešujemo krščanski napredek, utrjujemo kraljestvo Kristusovo, preprečujemo zmoto in zlo in si pomagamo pri nelahkih nalogah sedanjega pastirovanja.

Opozarjamo posebej na § 4. pravil KTD-a:

„Dobrotnik društva je, kdor daruje vsaj 200— Din; ustanovnik, kdor naenkrat plača 40— Din; redni člani plačujejo letno 2 Din.“

Iz § 5:

„Kdor opominjan letne članarine ne plača, se izbriše iz društva.“

Dobrotniki in ustanovniki letne članarine ne plačujejo.

Rednim članom smo poslali obenem s spomenico tudi položnico in listek z navedbo, do kdaj imajo članarino plačano oziroma koliko je zamude.

L. 1935 je odbor sklenil, da se za dušni blagor vsakega rajnega člana KTD-a opravi sveta maša.

Iz pravil obeh zadrug.

Cl. 4: „Član zadruge more biti samo duhovnik ljubljanske škofije, ki podpiše pristopnico, vplača vsaj en zadružni delež in ga načelstvo sprejme . . . Delež znaša 50— Din za vsako zadrugo in se plača takoj ob vstopu.

Na deleže se dividenda ne plačuje.“

Cl. 6: „(Bivšim članom) se deleži izplačujejo v smislu določil § 79, zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.“

Tajnik.

Pokrovitelji

† Kardinal nadškof dr. Jakob Missia

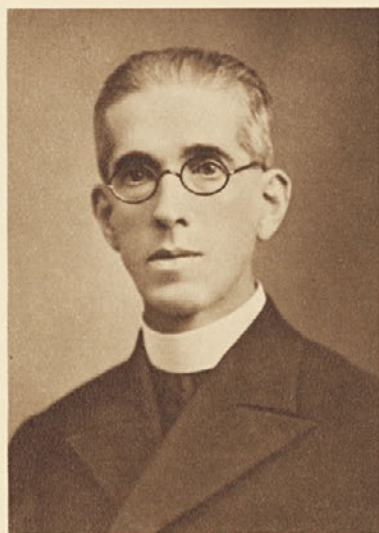

† Nadškof dr. Anton B. Jeglič

Škof dr. Gregorij Rožman

Sedanji odbor

Čadež Anton

Čerin Karel

Dr. Fabijan Ivan

Fatur Jakob

Gabrovšek Franc

Dr. Klinar Tomaž

Dr. Kulovec Franc

Nadrah Ignacij

Pavlin Jernej

Dr. Pečjak Gregorij

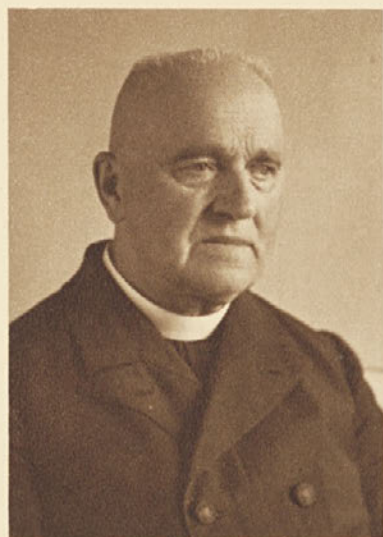
Rihar Matej

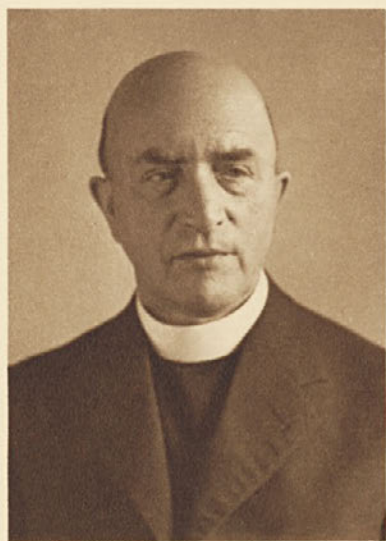
Skubic Anton

Dr. Ušeničnik Aleš

Dr. Ušeničnik Franc

Zaplotnik Ignacij

Nadzorstvo

Gross Karel

Dr. Knific Ivan

Stroj Alojzij

Tomc Valentin

Volc Jožef

Uredniki „Slovenca“

Dr. Ahčin Ivan

Cenčič Viktor

Dr. Debeljak Tine

Ilija Alojzij

Kremžar Franc

Dr. Kuhar Alojzij

Potočnik Drago

Terseglav Franc

Vodstvo propagande

Ing. Sodja Jožef

Košiček Jožef,
urednik „Domoljuba“

Uredništvo dnevnika „Slovenski dom“

Javornik Mirko

Kessler Joško

Štangel Zdravko

Zupan Franc

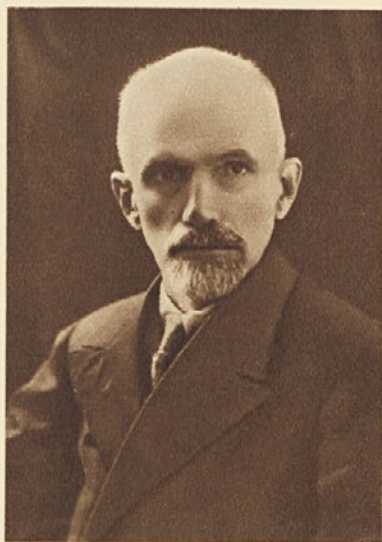
Ravnatelji

Čeč Karel
(„Jugoslovanska tiskarna“)

Dežman Ivan
(Knjigoveznica J. t.)

Mesar Ivan
(„Jugoslovanska knjigarna“)

Rakovec Ivan
(Uprava)

Upravniško in uredniško osebje „Slovenca“ v Mariboru

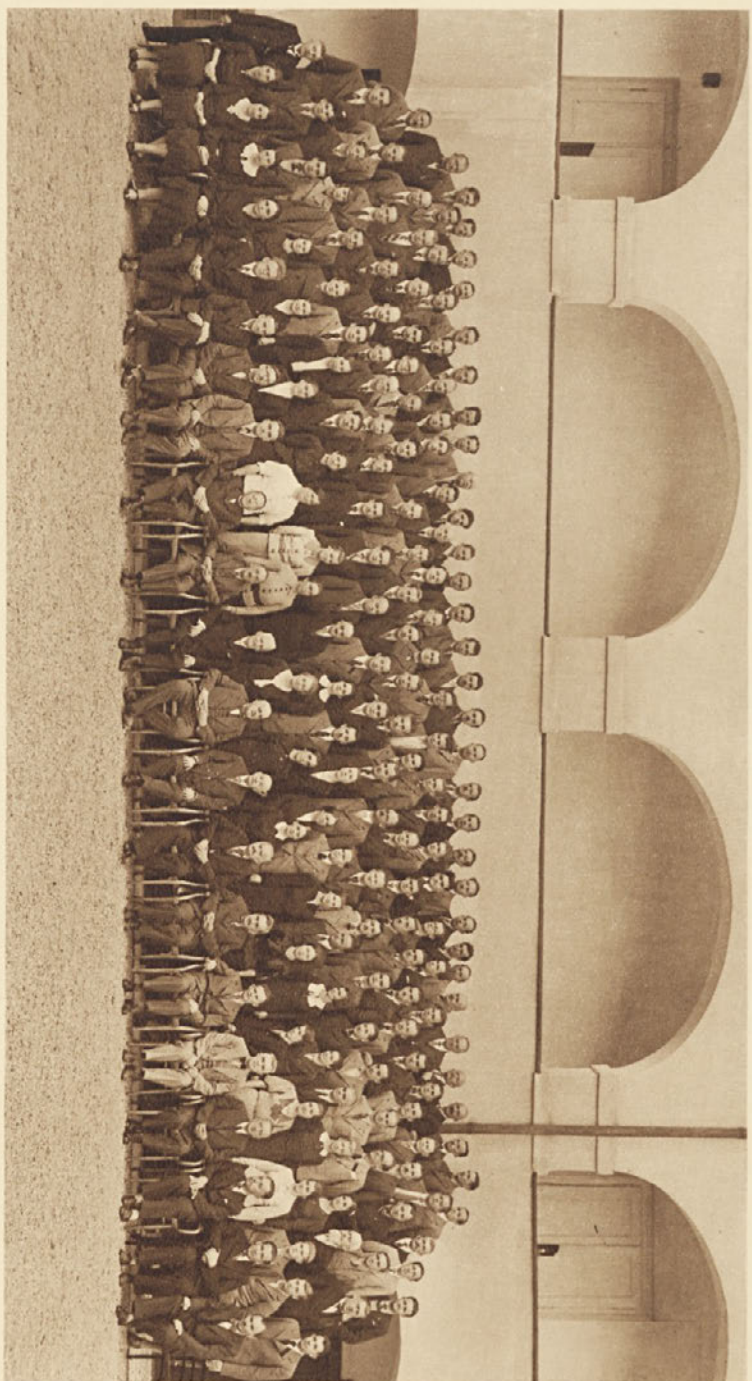
Osebje v upravi „Slovenca“, „Domoljuba“, „Bogoljuba“ in „Slov. doma“

Osebj v knjigoveznici „Jugoslovanske tiskarne“

Osebj v „Jugoslovanski knjigarni“

Faktorji in drugo osebje v „Jugoslavanski tiskarni“

Slovenska knjižnica

6K M

D 1826

66009008199

COBISS